როგორ ხარჯავს სახელმწიფო ჩვენს ფულს

სახელმწიფო შესყიდვები 2015-2017 წლებში

საერთაშორისო გამჭვირვალობა–საქართველო
TRANSPARENCY INTERNATIONAL GEORGIA

კვლევის ავტორები: გიორგი ნასრაშვილი, ლაშა სენაშვილი, მიხეილ კუკავა,
კვლევის ხელმძღვანელი: ლევან ნატროშვილი

Sweden
Sverige

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ სახელმწიფო შესყიდვების მონიტორინგის პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც მომზადდა წინამდებარე ანგარიში, ხორციელდება შვედეთის საერთაშორისო განვითარების თანამშრომლობის სააგენტოს (Sida) ფინანსური მხარდაჭერით.

სარჩევი

I. შემაჯამებელი მიმოხილვა 4

II. შესავალი 7

III. სამართლებრივი ბაზის ანალიზი 8

1. გამარტივებული შესყიდვის წინასწარი შეთანხმება 8

1.1. რეკომენდაციები 9

2. ახალი ტიპის ორეტაპინი ელექტრონული ტენდერები 9

2.1. რეკომენდაციები 11

3. გამარტივებული ელექტრონული ტენდერის გაუქმება 12

IV. გამარტივებული შესყიდვები 13

1. ყველაზე მსხვილი შემსყიდველი ორგანიზაციები 15

2. ყველაზე მსხვილი მიმწოდებლები 16

3. სსიპ-ების მონაწილეობა გამარტივებულ შესყიდვებში 17

4. სახელმწიფო საწარმოების მონაწილეობა გამარტივებულ შესყიდვებში 19

5. ახლადდაფუძნებული კომპანიების მონაწილეობა გამარტივებულ შესყიდვებში 22

6. პოლიტიკური პარტიების შემომწირველთა მონაწილეობა გამარტივებულ სახელმწიფო შესყიდვებში 25

7. შემსყიდველები გამარტივებული შესყიდვის დიდი წილით 30

8. დაფარული გამარტივებული შესყიდვები 33

V. ტენდერები 36

1. ყველაზე მსხვილი შემსყიდველი ორგანიზაციები 36

2. ყველაზე მსხვილი მიმწოდებლები 38

3. კონკურენცია ტენდერებში 39

4. უცხოური კომპანიების მონაწილეობა ტენდერებში 42

5. ახლადდაფუძნებული კომპანიების მონაწილეობა ტენდერებში 46

6. პოლიტიკური პარტიების შემომწირველთა მონაწილეობა გამარტივებულ სახელმწიფო შესყიდვებში 48

7. წარუმატებელი ტენდერები 54

VI. დასკვნა და რეკომენდაციები 58

I. შემაჯამებელი მიმოხილვა

2015 წლის 1 იანვრიდან 2017 წლის 30 ივნისამდე განხორციელებული სახელმწიფო შესყიდვების შესწავლამ შემდეგი ძირითადი ტენდენციები გამოავლინა:

სამართლებრივი ბაზა

- სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობაში ბევრი პროგრესული ცვლილება შევიდა, რასაც შეუძლია სისტემაში არსებული მნიშვნელოვანი პრობლემები მოაგვაროს. მათ შორის, განსაკუთრებით აღსანიშნავია შემდეგი სამი ცვლილება:
  * შემყიდველ ორგანიზაციებს გამარტივებული შესყიდვის განხორციელებამდე შესყიდვების სააგენტოსთან წინასწარი შეთანხმების ვალდებულება გაუჩნდათ;
  * შემოღებულ იქნა ახალი ტიპის ორეტაპიანი ტენდერები;
  * გაუქმდა გამარტივებული ელექტრონული ტენდერები და მხოლოდ ჩვეულებრივი ელექტრონული ტენდერი დარჩა.

გამარტივებული შესყიდვები

- საანგარიშო 2.5 წლის განმავლობაში გამარტივებული გზით დადებული ხელშეკრულებების საერთო ღირებულებამ 2.86 მლრდ ლარი შეადგინა, რაც მთლიანი შესყიდვების 32%-ია. თუმცა, კონკრეტულად 2016 წელს ეს მაჩვენებელი 37%-ი იყო, რაც წინა წლებთან შედარებით მნიშვნელოვან გაუარესებას ნიშნავს;
- გამარტივებული შესყიდვის გზით ყველაზე მსხვილი კონტრაქტები „გარდაბნის თბოსადგური 2"-მა (მთლიანობაში დაახლოებით 376 მლნ ლარი), „ჯორჯიან ტრანზიტი"-მა (245 მლნ ლარი) და თბილისის მერიამ (145 მლნ) დადეს;
- გამარტივებული შესყიდვებში 10 ყველაზე მსხვილი მიმწოდებლის მიერ დადებული ხელშეკრულებების ჯამურმა ოდენობამ 1.1 მილიარდი ლარი შეადგინა. ყველაზე მსხვილი მიმწოდებელი კი China Tianchen Engineering Corpoeration იყო, რომელსაც „გარდაბნის თბოსადგურ 2"-თან 376 მლნ ლარის ღირებულების მხოლოდ 1 ხელშეკრულება აქვს გაფორმებული;
- გამარტივებულ შესყიდვებში 10 ყველაზე მსხვილი შესყიდვის კატეგორიის ღირებულებამ 1.77 მილიარდი ლარი შეადგინა. ყველაზე მეტი ოდენობის თანხა *მთლიან ან ნაწილობრივ სამშენებლო სამუშაოებსა* და *სამოქალაქო მშენებლობის სამუშაოებზე* მოდის;
- შემსყიდველებმა 93.6 მლნ ლარის ღირებულების 6,772 გამარტივებული ხელშეკრულება დადეს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებთან;
- 43 სახელმწიფო საწარმოსთან გამარტივებული გზით 57 მლნ ლარის ღირებულების 3,949 ხელშეკრულება დაიდო;
- ახალ დაფუძნებულ კომპანიებთან 95 მლნ ლარის ღირებულების 25,625 ხელშეკრულება დაიდო, მათ შორის, ვხვდებით ისეთ შემთხვევებსაც, როდესაც ხელშეკრულების ღირებულება მილიონ ლარს აღემატება;

- 345 ათასი ლარის ღირებულების ხელშეკრულება დაიდო ისეთ გარემოებებში, როდესაც ხელშეკრულების გაფორმება წინ უსწრებდა კომპანიის რეგისტრაციას ან კომპანია ხელშეკრულების გაფორმებამდე რამდენიმე დღით ადრე იყო დაფუძნებული;

- ანგარიშში ამ კუთხით წარმოდგენილი პრობლემური შემთხვევები კითხვებს ბადებს შესაძლო კორუფციულ გარიგებებთან დაკავშირებით და საჭიროებს კომპეტენტური ორგანოების - შესაბამისი შემსყიდველი ორგანიზაციების, აუდიტის სამსახურის თუ საგამოძიებო ორგანოების დაინტერესებას;

- გამარტივებულ შესყიდვებში მიმწოდებელ 150-მდე კომპანიასთან დაკავშირებულმა 140-მდე პირმა (ყოფილი ან მოქმედი მეწილე ან დირექტორი) მმართველ პარტიას 6 მლნ ლარამდე შესწირა. მათი კომპანიების მიერ მიღებული ხელშეკრულებების საერთო ღირებულებამ დაახლოებით 75 მლნ ლარი შეადგინა;

- გამარტივებული შესყიდვებისა და ტენდერებით დახარჯული თანხის თანაფარდობის მიხედვით აღმოჩნდა 20 ისეთი შემსყიდველი, რომლებმაც 500 ათას ლარზე მეტი დახარჯეს ტენდერების გზით, თუმცა მათ მიერ მთლიანად განხორციელებულ შესყიდვის ჯამურ ღირებულებაში გამარტივებული შესყიდვის ღირებულება 70 პროცენტზე მაღალია;

- სახელმწიფო შესყიდვების სისტემაში რეგისტრირებულ 2,400-ზე მეტ ორგანიზაციას საკვლევ პერიოდში არცერთი ხელშეკრულება არ გაუფორმებია ტენდერის გზით და მხოლოდ გამარტივებული შესყიდვებით სარგებლობდნენ. ასევე, შესყიდვების სააგენტოს პორტალის მიხედვით, 50-ზე მეტ შემსყიდველს გამარტივებული შესყიდვებით საერთოდ არ უსარგებლია, რაც პრაქტიკულად წარმოუდგენელია. მათ მიერ განხორციელებული შესყიდვებიდან ტენდერები იძებნება, გამარტივებული გზით დადებული ხელშეკრულებები კი არა; „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო" უკვე წლებია ამ პრობლემაზე საუბრობს, მათ შორის, ამის შესახებ შესყიდვების სააგენტოს არაერთხელ ეცნობა. მიუხედავად ამისა, პრობლემა კვლავ არ გადაიჭრა, რაც გვაფიქრებინებს, რომ ინფორმაციის შეგნებულ დაფარვას აქვს ადგილი.

ტენდერები

- საანგარიშო პერიოდში ტენდერის გზით 6.1 მლრდ ლარის ღირებულების 66,639 ხელშეკრულება დაიდო;
  - ამ პერიოდში ყველაზე მსხვილმა 31-მა კომპანიამ 1.36 მლრდ ლარის ღირებულების 1,629 ხელშეკრულება გააფორმა;
  - ყველაზე მეტი ღირებულების მქონე ხელშეკრულება „ბლექს სი გრუპმა" მიიღო. საკვლევ პერიოდში კომპანიამ დაახლოებით 89 მლნ ლარის ღირებულების 19 ხელშეკრულება გააფორმა, ყველაზე მსხვილი ღირებულების მქონე ტენდერებში მეორე ადგილს „საბა კონსტრაქშენი" იკავებს, რომელმაც 83 მლნ ლარის ღირებულების 20 ხელშეკრულება გააფორმა.

- 22-მა მსხვილმა შემსყიდველმა (50 მლნ ლარზე მეტი ღირებულების შესყიდვის განმახორციელებელი), საერთო ჯამში დაახლოებით 3.1 მილიარდი ლარის ღირებულების მომსახურება შეისყიდა ტენდერის საშუალებით;

- ტენდერებში 15 ყველაზე მსხვილი შესყიდვის კატეგორიამ 4.67 მილიარდი ლარი შეადგინა,

რომლებზეც 29,334 ხელშეკრულება გაფორმდა. ყველაზე მეტი ოდენობის თანხა *მთლიანი ან ნაწილობრივი სამშენებლო სამუშაოებსა* და *სამოქალაქო მშენებლობის სამუშაოებზე* მოდის;

- ტენდერებში კონკურენცია დაახლოებით 10%-ით გაიზარდა - 2015 წელს ტენდერში მონაწილეთა საშუალო მაჩვენებელი 2.03-ს შეადგენდა, 2017 წლის 6 თვის მდგომარეობით ის 2.22-მდეა გაზრდილი. თუმცა, მთელი რიგი შემსყიდველების (როგორც ადგილობრივ, ისე ცენტრალურ დონეზე) შემთხვევაში ტენდერებში დაბალი კონკურენცია კვლავ თვალსაჩინოა. მაგალითად, თიანეთის ბაგა-ბაღების გაერთიანების მიერ გამოცხადებულ ყველა ტენდერს, ასევე თელავის მუნიციპალიტეტის ტენდერების 66%-ს მხოლოდ ერთი მონაწილე ჰყავდა;

- 82 უცხოურ კომპანიასთან ტენდერების გზით სულ 247.4 მლნ ლარის ღირებულების 175 ხელშეკრულება გაფორმდა (ტენდერების ჯამური ღირებულების 4%);

  - ყველაზე მაღალი ღირებულების მქონე ტენდერები თურქეთში რეგისტრირებულ კომპანიებზე მოდის, რიგით მეორე კი აზერბაიჯანია. უცხოური კომპანიებისგან შესყიდვის ყველაზე მსხვილი კატეგორია ფარმაცევტული პროდუქტებია.

- ტენდერების გზით 1,849 ახალ დაფუძნებულ კომპანიასთან 200.3 მლნ ლარის ღირებულების 6,946 ხელშეკრულება დაიდო (ტენდერების გზით დადებული ხელშეკრულებების რაოდენობის 10%). მაგალითად, რუსთავის მუნიციპალიტეტის 735 ათასი ლარის ღირებულების ტენდერში გაიმარჯვა კომპანიამ, რომელიც ტენდერის გამოცხადებიდან 20 დღის შემდეგ დაფუძნდა.

- ტენდერებში გამარჯვებულ 80-მდე კომპანიასთან დაკავშირებულმა (მოქმედი ან ყოფილი მეწილე ან დირექტორი) 90-მდე პირმა მმართველ პარტიას დაახლოებით 3.6 მლნ ლარი შესწირა. მათი კომპანიების მიერ ტენდერების გზით დადებული ხელშეკრულებების რაოდენობა დაახლოებით 1,600-ია, რომელთა საერთო ღირებულება 360 მლნ ლარს აღემატება.

- გამოცხადებული ტენდერების 71 %-ში ხელშეკრულება დაიდო. 29 %-ის შემთხვევაში კი ტენდერი არ შედგა;

  - განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებენ ის შემსყიდველები, რომელთა მიერ გამოცხადებული ტენდერების ჩავარდნის[1] მაჩვენებელი ძალიან მაღალია და 60-დან 100%-ს შორის მერყეობს.

- ტენდერის გზით დადებული ხელშეკრულებებიდან 1,136 არ შესრულდა, რომელთა საერთო ღირებულებამ 66 მლნ ლარი შეადგინა (მთლიანი ტენდერების 1%).

1 ტენდერის შეწყვეტის, არშედგომის ან უარყოფითი შედეგით დასრულების

II. შესავალი

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ რეგულარულად აქვეყნებს ანგარიშებს საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ. ბოლო ყოვლისმომცველი კვლევა 2015 წელს გამოქვეყნდა, რომელიც 2013-14 წლების საკითხებს მოიცავდა.[2]

ამჯერად გთავაზობთ 2015 წლიდან 2017 წლის 6 თვის ჩათვლით საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვებში მიმდინარე ტენდენციების ანალიზს. ანგარიში ძირითადად ეფუძნება სახელმწიფო შესყიდვების პორტალიდან ჩვენი ვებგვერდის tendermonitor.ge-ის მეშვეობით აღებულ ინფორმაციას. თუმცა, სამწუხაროა, რომ შესყიდვების სააგენტო კვლავ უარს ამბობს ჩვენთან თანამშრომლობაზე მონაცემების უფრო მოსახერხებელი ფორმატით მოწოდების კუთხით.

კვლევის პირველ ნაწილში გაანალიზებულია საკანონმდებლო ცვლილებები, რომლებიც საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების რეგულირების კუთხით ბოლო წლებში განხორციელდა; მომდევნო თავებში კი მოცემულია გამარტივებული შესყიდვების და ელექტრონული ტენდერებისას გამოვლენილი საინტერესო მიგნებები და საეჭვო შემთხვევები. ანგარიშის ბოლოს შეჯამებულია ძირითადი მიგნებები და წარმოდგენილია სამართლებრივი დონეზე და პრაქტიკაში არსებული პრობლემების გადასაჭრელად საჭირო რეკომენდაციები.

2 *სახელმწიფო შესყიდვები 2013-2014 წლებში: როგორ და რაში იხარჯება ბიუჯეტი*, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“, 2015 წლის ივლისი: https://goo.gl/CKHcYE

III. სამართლებრივი ბაზის ანალიზი

სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ჩვენს წინა ანგარიშში მოცემული იყო 2014 წლისთვის სახელმწიფო შესყიდვების რეგულირების კუთხით არსებული ძირითადი ხარვეზები და გამოწვევები.[3] წინამდებარე თავში გაანალიზებულია ის ძირითადი ცვლილებები რაც 2015-2017 წლებში განხორციელდა, ასევე, შეფასებულია ამ ცვლილების გავლენა არსებულ პრობლემებზე და აღწერილია დარჩენილი გამოწვევები.

საანგარიშო პერიოდში სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობაში ბევრი პროგრესული ცვლილება შევიდა, რასაც შეუძლია სისტემაში არსებული მნიშვნელოვანი პრობლემები მოაგვაროს, მათ შორის, განსაკუთრებით აღსანიშნავ სამ ცვლილებას დეტალურად მიმოვიხილავთ:

- შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ გამარტივებული შესყიდვის წინასწარი შეთანხმების ვალდებულების შემოღება;
- ახალი ტიპის ორეტაპიანი ტენდერების შემოღება;
- გამარტივებული ელექტრონული ტენდერების გაუქმება.

1. გამარტივებული შესყიდვის წინასწარი შეთანხმება

გამარტივებული შესყიდვა გამოიყენება 5 000 ლარამდე ღირებულების საქონლის, მომსახურების ან სამუშაოს შესყიდვისას, ან მაშინ, როდესაც ეს მხოლოდ ერთი პირის ექსკლუზიური უფლებაა[4] და არ არსებობს მიზანშეწონილი ალტერნატივა.

გამარტივებული შესყიდვები წლების მანძილზე საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების ყველაზე სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენდა, ვინაიდან საბიუჯეტო მხარჯავი დაწესებულებები გადაუდებელი აუცილებლობის საბაბით ან სახელმწიფოებრივი / საზოგადოებრივი მნიშვნელობის ღონისძიების შეზღუდულ ვადებში შეუფერხებლად ჩატარების მიზნით, რაც საქართველოს მთავრობის ან ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის სამართლებრივი აქტით უნდა ყოფილიყო ნებადართული, ატარებდნენ გამარტივებულ შესყიდვებს ისე, რომ დასაბუთების არანაირი ვალდებულება არ ჰქონდათ. მთავრობები კი თავისი განკარგულებებით რუტინულად აძლევდნენ შესყიდვის უფლებას მაშინ როდესაც გამარტივებული შესყიდვის არანაირი აუცილებლობა არ არსებობდა.

2015 წლის 1 ნოემბრიდან ამოქმედდა ახალი რეგულაცია, რაც ითვალისწინებს გამარტივებული შესყიდვის სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსთან შეთანხმებას, რაც მოიცავს შესყიდვის აუცილებლობის დასაბუთებას.

გამარტივებული შესყიდვის შეთანხმების წესთან ერთად შემუშავებულია გამარტივებული შესყიდვის განსახორციელებლად შემსყიდველი ორგანიზაციის მომართვის დადგენილ კრიტერიუმებთან შესაბამისობის შეფასების კითხვარი, რაც მოიცავს გადაუდებელი აუცილებლობის ნაწილსაც.

---

3 *სახელმწიფო შესყიდვები 2013-2014 წლებში: როგორ და რაში იხარჯება ბიუჯეტი,* „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო", 2015 წლის ივლისი: https://goo.gl/CKHcYE

4 ექსკლუზიურ უფლებად არ განიხილება შემთხვევა, როდესაც: **ა.** შესასყიდი საქონლის, მომსახურების, სამუშაოს სავარაუდო ღირებულება აღემატება 2 000 000 ლარს და ქვეყნის გარეთ, გონივრულ ტერიტორიულ ფარგლებში, არსებობს სხვა პირი, რომელსაც შეუძლია განახორციელოს იმავე მომსახურების გაწევა; **ბ.** შესასყიდი საქონლის, მომსახურების, სამუშაოს სავარაუდო ღირებულება არ აღემატება 2 000 000 ლარს და ქვეყნის შიგნით არსებობს სხვა პირი, რომელსაც შეუძლია განახორციელოს იმავე მომსახურების გაწევა

იმ შემთხვევაში, როცა შეუძლებელია წინასწარი შეთანხმება, შემსყიდველი პოსტ ფაქტუმ პასუხობს კითხვებს, ანუ მას შემდეგ რაც განახორციელებს შესყიდვას.

1.1. რეკომენდაციები

- გამარტივებული შესყიდვის უფლების ბოროტად გამოყენების პრევენციისთვის, ძალიან მნიშვნელოვანია სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობაში ფორს-მაჟორის ცნების შემოტანა, რაც აღმოსავლეთ ევროპის საუკეთესო პრაქტიკის შესწავლის შედეგად, მიგვაჩნია, რომ უნდა განიმარტოს როგორც ვითარება, რომლის დროსაც საომარი ან საგანგებო მდგომარეობის, გაფიცვის, საბოტაჟის, საწარმოო არეულობის, სამოქალაქო მღელვარების, ბლოკადის, აჯანყების, ეკოლოგიური კატასტროფის, სტიქიური უბედურების, ეპიდემიის, ეპიზოოტიის საშიშროების ან სხვა ფორს-მაჟორული ძალის მოქმედების გამო საფრთხე ექმნება ადამიანთა სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას, საზოგადოებრივ სიკეთეს, სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას.
- აუცილებელია, რეგულაცია ითვალისწინებდეს სანქციებს იმ შემთხვევებისთვის, როდესაც შემსყიდველი პოსტ ფაქტუმ ვერ დაასაბუთებს გადაუდებელ აუცილებლობას;
- იმ შემთხვევაში, როდესაც საქონლის, მომსახურების, სამუშაოს მიმწოდებელი სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული კომპანიაა, აუცილებელია დასაბუთება მოიცავდეს იმის ახსნას თუ რატომ იქნა შერჩეული სახელმწიფო და არა კერძო კომპანია, რასაც ახალი რეგულაცია არ ითვალისწინებს.

2. ახალი ტიპის ორეტაპინი ელექტრონული ტენდერები

2016 წლის ივლისიდან ამოქმედდა ერთეტაპიანი ელექტრონული ტენდერები ვაჭრობის გარეშე, სადაც პრეტენდენტების რანჟირება მხოლოდ ფასით ხდება. 2016 წლის აგვისტოდან კი ამოქმედდა თვისებრივად ახალი ტიპის ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერები ვაჭრობის გარეშე, სადაც პრეტენდენტების რანჟირება სხვადასხვა თვლადი კრიტერიუმებით, ფასის და ხარისხის საუკეთესო შეფარდებაზე დაყრდნობით ხდება. ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერების ორი ძირითადი სიახლეა ის, რომ:

- მიმწოდებლების მიერ სატენდერო წინადადებების ფასის წარდგენა ვაჭრობის რაუნდების გარეშე ხდება;

- პრეტენდენტის ვინაობა და ფასი შერჩევა-შეფასების ეტაპზე (დროებით) დამალულია.

ამასთანავე, ძალაში დარჩა ერთეტაპიანი ელექტრონული ტენდერები, სადაც ვაჭრობა ისევ ხდება და რაც შესყიდვის გარკვეულ შემთხვევებში უფრო ეფექტური ფორმაა, ვიდრე ერთეტაპიანი ან ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერები ვაჭრობის გარეშე.

მაშასადამე, დღეს შემსყიდველებს რამდენიმე სხვადასხვა ტიპის ტენდერის გამოყენება შეუძლიათ. შემსყიდველი თავად ირჩევს რა სახის ტენდერით შეიძინოს საქონლის / მომსახურების / სამუშაო. მაგალითად, არსებობს მომსახურებები, სადაც ფასის დაწევა სწორედ ვაჭრობის და არა ძირითადი დროის მანძილზე ხდება. ასეთ შემთხვევებში ცხადია, არაგონივრული იქნება, აუქციონზე, ანუ ვაჭრობაზე უარის თქმა და ტენდერის ახალი აუქციონი სახეობების გამოყენება. თუმცა არსებობს შემთხვევები (სამშენებლო სამუშაოები), როცა ძირითადი დროის მანძილზე ხდება სახსრების დაახლოებით ¾ -ის დაზოგვა, ხოლო ვაჭრობის დროს დაახლოებით ¼-ის.

ვაჭრობის გარეშე ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერის შემოღებამდე არსებული წესი არ იძლეოდა, მაგალითად, შეძენილი საქონლით ან მომსახურებით სარგებლობის პროცესში ხარჯების მინიმიზების საშულებას, კერძოდ ეს წესი ათასობით შემსყიდველს არ აძლევდა საშუალებას, შეეძინა უფრო ძვირი, მაგრამ ექსპლუატაციის დროს უფრო დაბალდანახარჯიანი საქონელი ან ძვირი, მაგრამ გეოგრაფიულად უფრო ახლომდებარე მომსახურების ობიექტის მომსახურება. ამასთან, ფორმულის ხარისხის კომპონენტები (პრიორიტეტის, ხარისხის მაქსიმალური ქულის და მიღებული ხარისხის) რეალობაში ვერ განსაზღვრავდნენ ხარისხს. სატენდერო წინადადების შეფასება ხდებოდა სატენდერო კომისიის თითოეული წევრის მიერ ცალ-ცალკე, შესაბამისი ქულის მინიჭებით, სადაც ასევე იყო დისკრეციული თავისუფლების და, შესაბამისად, სუბიექტურობის პრობლემა.

ვინაიდან შემსყიდველი თავად ირჩევს რა სახის ტენდერით შეიძინოს საქონელი / მომსახურება / სამუშაო, ძალიან მნიშვნელოვანია, შემსყიდველები დაფიქრდნენ იმაზე ვაჭრობით ჯობს დაზოგონ თანხის ეს ¼ თუ ჩაატარონ ტენდერი აუქციონით, თუ არ დაზოგონ ეს ¼ და ჩაატარონ ტენდერი აუქციონის გარეშე, რომ თავიდან აიცილონ ისეთი რისკები, როგორიცაა, მაგალითად **1.** იაფი, მაგრამ ექსპლუატაციის დროს უფრო მაღალდანახარჯიანი საქონლის, ან იაფი, მაგრამ გეოგრაფიულად მოშორებული მომსახურების შეძენა **2.** არარეალურად დაბალი ფასით ტენდერის მოგება.

თუ ამ რისკების დადგომით გაზრდილი დანახარჯები მნიშვნელოვნად გადააჭარბებს სატენდერო ღირებულების იმ ¼-ს, რისი დაზოგვაც ვაჭრობით შეიძლება, ცხადია, ერთეტაპიანი ან ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერები ვაჭრობის გარეშე უკეთესი ალტერნატივაა.

გარდა ამისა, აუქციონის გარეშე ტენდერებს აქვს პოტენციალი მინიმუმამდე დაიყვანოს შემსყიდველსა და მომწოდებელს შორის გარიგების რისკები. ერთეტაპიანი აუქციონიანი ტენდერის ფარგლებში ყველა ხედავს, მიმწოდებელმა რა დოკუმენტაცია წარადგინა, რა ფასი დაადო თავის შეთავაზებას და ა.შ. დღეს უაუქციონო ტენდერებში მთელი ეს ინფორმაცია დაიხურა შემსყიდველისთვისაც და მიმწოდებლისთვისაც. თავად შესყიდვების სააგენტოსაც არ ექნება აღნიშნულ ინფორმაციაზე წვდომა. ვაჭრობის პროცესში ინფორმაცია ხელმისაწვდომი იქნება მხოლოდ საჯარო რეესტრის სააგენტოს, ვინც სისტემის ტექნიკურ მომსახურებას უწევს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს და სააგენტოს იმ ორი თანამშრომლისთვის, ვინც საჯარო რეესტრშია მიმაგრებული. ტენდერის დასრულებისთანავე კი ინფორმაცია ხელმისაწვდომი იქნება ყველასთვის, რაც ყველა მონაწილეს ტენდერის შეფასების შესაძლებლობას მისცემს. სისტემა ავტომატურად, მხოლოდ ყველაზე დაბალი ფასის პრეტენდენტს გაუხსნის შემსყიდველს. ის შეაფასებს წინადადებას და თუ ის დააკმაყოფილებს სატენდერო დოკუმენტაციის მოთხოვნებს, ამ მიმწოდებელთან შესყიდვის პროცედურას დაიწყებს. თუ პირველი პრეტენდენტის წინადადება არ იქნება დამაკმაყოფილებელი, მაშინ სისტემა ავტომატურად გახსნის მეორე, ყველაზე დაბალი ფასის მქონე პრეტენდენტის წინადადებას და ა.შ. ეს მოტივაციას მისცემს მიმწოდებლებს, შემსყიდველს რეალური და იმავდროულად მათთვის ხელსაყრელი ფასი შესთავაზონ და ერთმანეთთან არაგონივრულ კონკურენციაში არ ჩაერთონ.

2.1. რეკომენდაციები

ინფორმაციული უსაფრთხოება

ტენდერების დახურვის შემდეგ დღის წესრიგში კიდევ უფრო მეტი სიმწვავით დგება ინფორმაციის გაჟონვის რისკების პრევენციის პრობლემა, კერძოდ ინფორმაციის დაცვა არაავტორიზებული წვდომისა და არაავტორიზებული ცვლილებისაგან. აღნიშნული რისკების პრევენციისთვის სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ აუცილებელია დანერგოს ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკა, კერძოდ:

- შეასრულოს ინფორმაციული უსაფრთხოების კანონით, მთავრობის შესაბამისი დადგენილებით და მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს შესაბამისი ბრძანებით გათვალისწინებული ინფორმაციული უსაფრთხოების მოთხოვნები

- დანერგოს ინციდენტების მართვის სისტემა (არა მხოლოდ ინციდენტების რეესტრი), რაც მოიცავს ინციდენტებზე 24 საათიან დაკვირვებას. ამგვარი სისტემა მენეჯმენტს საშუალებას მისცემს, რეგულარულად ადევნოს თვალი სისტემაში წარმოშობილ ინციდენტებს, დააკვალიფიციროს და გაანალიზოს ეს ინციდენტები და საჯარო რეესტრთან ერთად მოახდინოს შესაბამისი სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის დაცვის მექანიზმების შესაბამისი კორექტირება

- როგორც სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის ეფექტიანობის აუდიტის 2016 წლის ანგარიშშია აღნიშნული, სახელმწიფო შესყიდვების ელექტრონული სერვისის მდგრადი, უწყვეტი და სანდო ფუნქციონირებისათვის, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ აუცილებელია შეიმუშაოს საჯარო რეესტრისგან დამოუკიდებელი ბიზნეს პროცესის უწყვეტობის გეგმა (BCP), რაც მოიცავს კატასტროფიდან აღდგენის გეგმასა და სერვისის აღდგენის დროის სამიზნე მაჩვენებლებს.

ელექტრონული ტენდერის ტიპის არჩევა

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ტენდერის ტიპის არჩევა შემსყიდველის პასუხისმგებლობაა, რაც პრინციპულად სწორი მიდგომაა. თუმცა, ვინაიდან ქვეყანაში დაახლოებით 4,500 შემსყიდველია და მათ აბსოლუტურ უმრავლესობას არ აქვს ინფორმაცია თუ რა შემთხვევაში რა თანხა იზოგება, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს როლი მათ ინფორმირებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. მიგვაჩნია, რომ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო აუცილებელია:

- ახდენდეს ყველაზე ხშირად გამოყენებული CPV კოდების ანალიზს იმის გასარკვევად, თუ ტენდერის რომელიმე ტიპი იძლევა ამა თუ იმ საქონლის/მომსახურების/სამუშაოს შემთხვევაში თანხების დაზოგვის საშუალებას

- ახდენდეს ერთეტაპიანი ვაჭრობის რაუნდებიანი (აუქციონიანი) ტენდერით და აუქციონის გარეშე ერთეტაპიანი და ორეტაპიანი ტენდერებით შეძენილი ერთი და იმავე CPV კოდების (საქონლის/მომსახურების/სამუშაო) საწყისი ფასის და შემდგომი დანახარჯების (ექსპლუატაციის დანახარჯები) შესწავლას და როგორც ანალიზის შედეგები, ისე შესაბამისი სარეკომენდაციო მითითებები შესთავაზოს შემსყიდველებს.

- დააკვირდეს ერთეტაპიანი აუქციონიანი ტენდერის შემთხვევაში თანხის რა ნაწილი იზოგება ძირითად დროში და რა ნაწილი იზოგება ვაჭრობის დროს. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ერთეტაპიანი ელექტრონული ტენდერები, სადაც ვაჭრობა ისევ ხდება, შესყიდვის გარკვეულ შემთხვევებში უფრო ეფექტური ფორმაა, ვიდრე ერთეტაპიანი ან ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერებით ვაჭრობის გარეშე.

ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერების რეალურად გაორეტაპიანება

აუცილებელია სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში განსახორციელებელი ცვლილებების შესახებ საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შეთანხმების, ღრმა და ყოვლისმომცველი სავაჭრო სივრცის შეთანხმების საფუძველზე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების გზამკვლევის ვალდებულებით გათვალისწინებული იმ საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელების დაჩქარება, რაც უზრუნველყოფს 2016 წლის 1 აგვისტოდან ამოქმედებული ორეტაპიანი ელექტრონული ტენდერების რეალურად გაორეტაპიანებას, რაც, როგორც ევროკავშირის გამოცდილება აჩვენებს სატენდერო მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის ძალიან ეფექტური ინსტრუმენტია.

3. გამარტივებული ელექტრონული ტენდერის გაუქმება

2017 წლის 6 აპრილს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა რიგი ცვლილებებისა სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობაში.[5] ერთ-ერთი ძირითადი ცვლილება ის იყო, რომ გაუქმდა გამარტივებული ელექტრონული ტენდერის ინსტიტუტი, რომელიც ჩვეულებრივი ელექტრონული ტენდერისგან იმით განსხვავდებოდა, რომ იგი უფრო შემჭიდროვებულ ვადებსა და გამარტივებული პროცედურებით ტარდებოდა. ვინაიდან გამარტივებული ტენდერის გამოცხადების დროს არაგონივრულად მცირე ვადებში ხდებოდა ყველა პროცედურის ჩატარება, შესაბამისად, ბევრ პოტენციურ მიმწოდებელს მასში მონაწილეობის შესაძლებლობა მნიშვნელოვნად უმცირებდა. აქედან გამომდინარე, ეს ცვლილება მისასალმებელია.

5 https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/148248

IV. გამარტივებული შესყიდვები

გამარტივებული შესყიდვა სახელმწიფო შესყიდვის ერთ-ერთი ფორმაა, რომელსაც საჯარო დაწესებულება 5 000 ლარამდე ღირებულების შესყიდვის შემთხვევაში მიმართავს, ან მაშინ, როდესაც რაიმე საქონლის, მომსახურების ან სამუშაოს მიწოდება მხოლოდ ერთი პირის ექსკლუზიური უფლებაა. სხვა გამონაკლისებს, როდესაც გამარტივებული შესყიდვა გამოიყენება, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ" საქართველოს კანონი განმარტავს. გამარტივებული შესყიდვის შემთხვევაში შემსყიდველი ხელშეკრულებას მისთვის სასურველ ნებისმიერ მიმწოდებელთან დებს.

გამარტივებული სახელმწიფო შესყიდვებისას არსებობს არაეკონომიური ხარჯვის მაღალი რისკი, რადგან ამ შემთხვევაში არ არსებობს ფასის დაწევის შესაძლებლობა, რასაც, ტენდერის გამოცხადებისას, კონკურენტი კომპანიის მონაწილეობა უზრუნველყოფს. ამასთანავე, კონტრაქტების გაფორმება გამჭვირვალე ელექტრონული შესყიდვების სისტემის გვერდის ავლით ზრდის კორუფციის რისკებს, რადგანაც, ხელშეკრულებები შესაძლოა ხელისუფლებასთან დაკავშირებულ კომპანიებთან დაიდოს.

ამ თავში მიმოხილული და გაანალიზებულია საყურადღებო ტენდენციები, რომლებიც გამოვლინდა გამარტივებულ შესყიდვებში 2015 წლის 1 იანვრიდან 2017 წლის 30 ივნისის ჩათვლით.

2015-2017 წლებში გამარტივებული გზით დადებული ხელშეკრულებების ღირებულებამ საერთო ჯამში 2.86 მილიარდი ლარი შეადგინა.[6] შედარებისთვის, ამავე პერიოდში ტენდერების გზით 6.1 მილიარდი ლარის ღირებულების ხელშეკრულებები დაიდო (იხილეთ დიაგრამა #1).

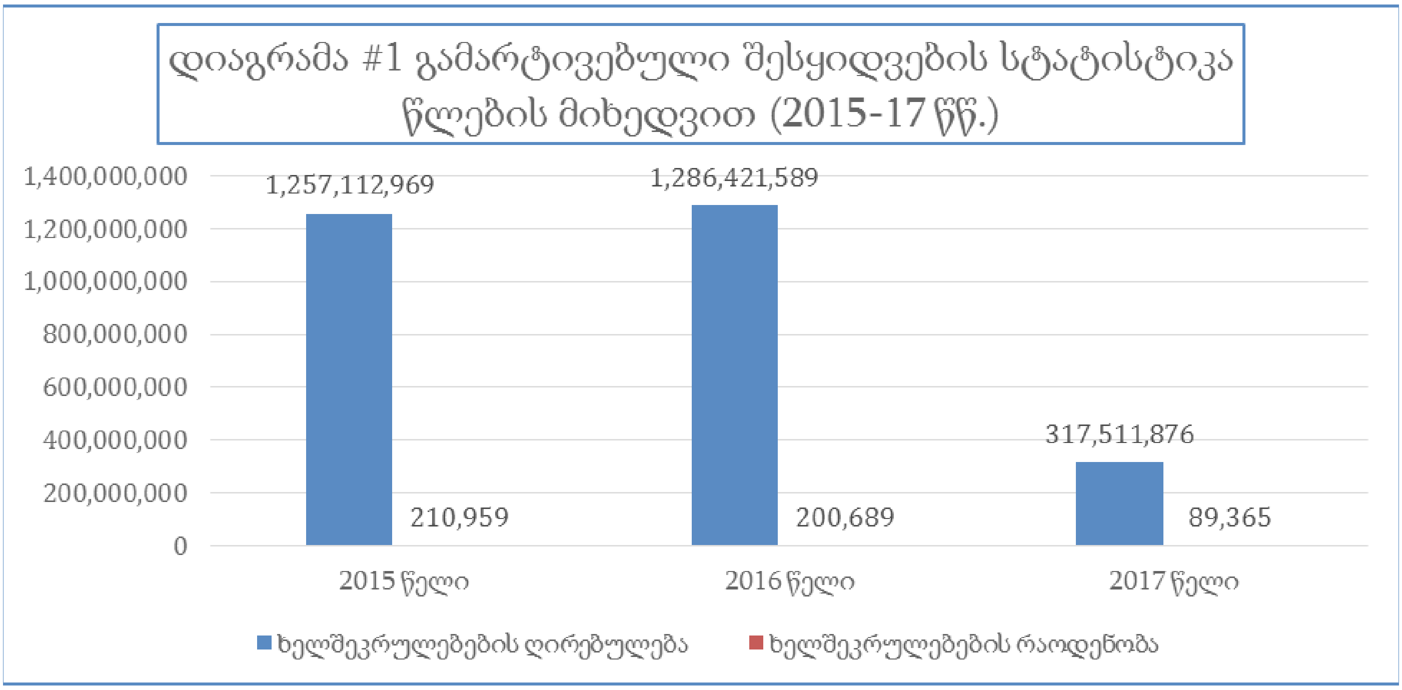

6 2017 წლის მონაცემები შესაძლოა არასრული იყოს, ვინაიდან რიგ შემთხვევებში შემსყიდვლები გამარტივებული გზით დადებულ კონტრაქტებს სისტემაში შესაძლოა გვიან ტვირთავდნენ

2015 წელს გამოცემულ ჩვენს ანგარიშში ვწერდით, რომ გამარტივებული მთლიან შესყიდვებში გამარტივებული შესყიდვების წილი წლიდან წლამდე იკლებდა და 2014 წელს 32.2%-მდე ჩამოვიდა.[7] 2015-16 წლებში ეს მაჩვეენებლი კვლავ გაიზარდა და, შესაბამისად, 33.7 და 37%-ს მიაღწია (იხილეთ დიაგრამა #2), სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს განმარტებით, 2016 წელს სახელმწიფო შესყიდვებში გამარტივებული შესყიდვების წილის ზრდა სხვა ფაქტორებთან ერთად განაპირობა სულ მცირე ოთხი მსხვილი პროექტის (თბოენერგეტიკის, რკინიგზის და ტურიზმის დარგებში) განხორციელებამ. თუმცა, ამ პროექტების განხორციელება ტენდერების საშუალებით რატომ არ აიყო შესაძლებელი, გაუგებარია.

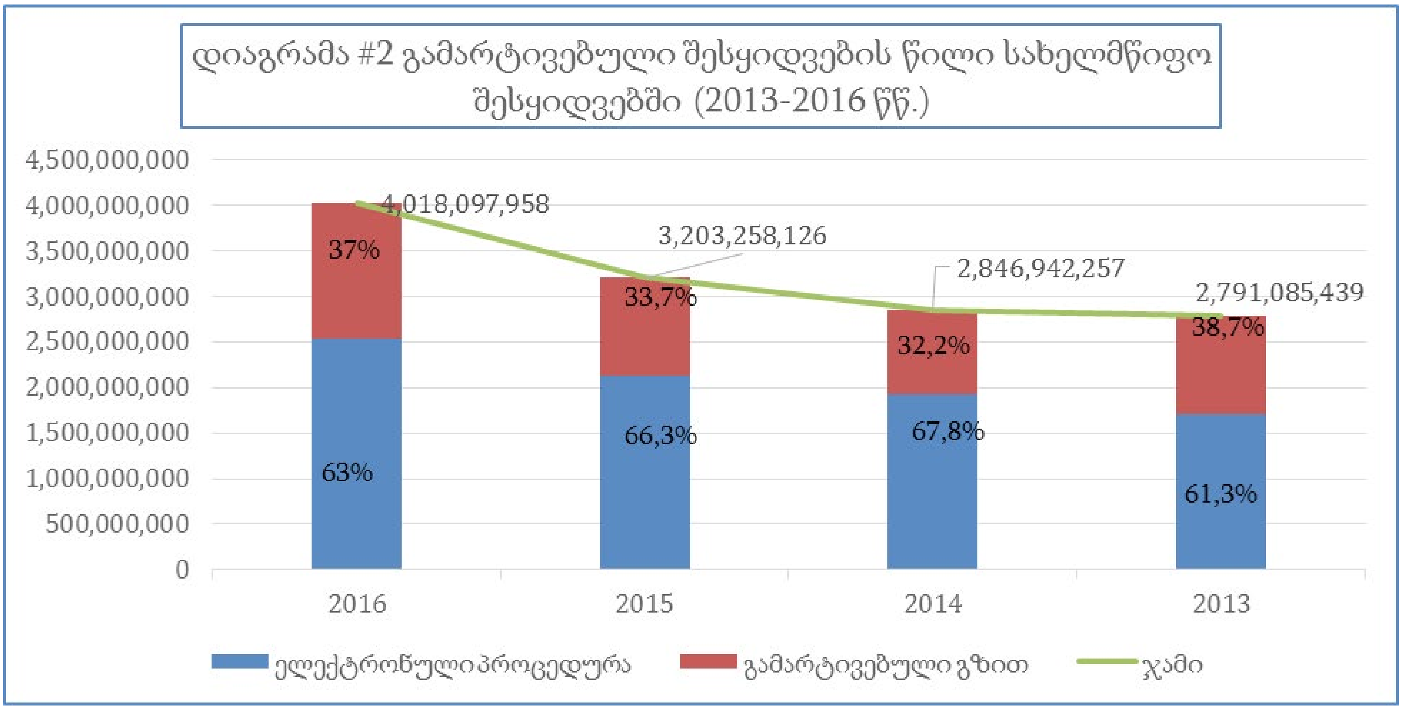

7 *სახელმწიფო შესყიდვები 2013-2014 წლებში: როგორ და რაში იხარჯება ბიუჯეტი*, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“, 2015 წლის ივლისი: https://goo.gl/CKHcYE

1. ყველაზე მსხვილი შემსყიდველი ორგანიზაციები

2015-2017 წლებში გამარტივებული შესყიდვების წესით ყველაზე დიდი 10 შემსყიდველის მიერ დადებული ხელშეკრულებების ჯამურმა ოდენობამ 1,38 მილიარდი ლარი შეადგინა. ყველაზე მსხვილი შემსყიდველები შპს „გარდაბნის თბოსადგური 2“, „ჯორჯიან ტრანზიტი“ და თბილისის მერიაა (იხილეთ დიაგრამები #3).

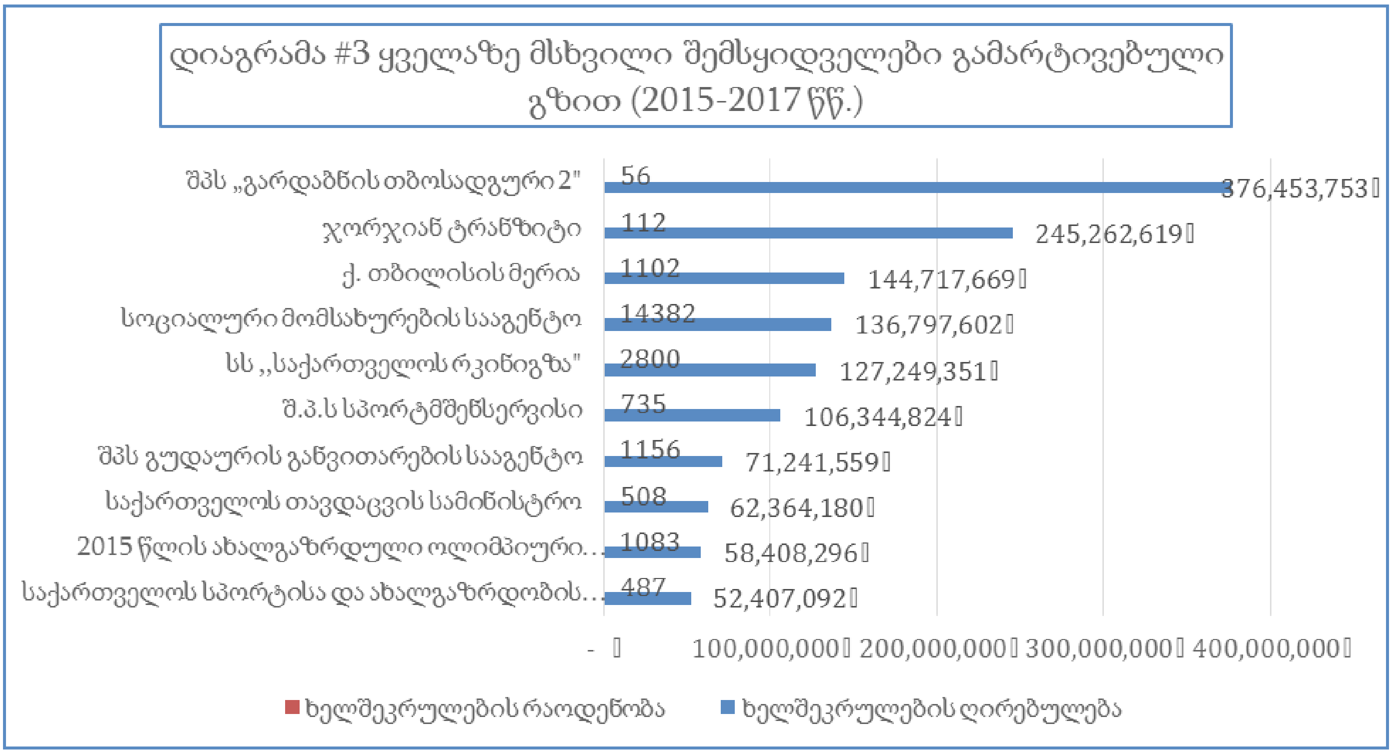

2. ყველაზე მსხვილი მიმწოდებლები

2015-2017 წლებში გამარტივებული შესყიდვებში 10 ყველაზე მსხვილი მიმწოდებლის მიერ დადებული ხელშეკრულებების ჯამურმა ოდენობამ 1,104,589,384 ლარი შეადგინა. ყველაზე მსხვილი მიმწოდებელი „China Tianchen Engineering Corpoeration“-ია, რომელსაც მხოლოდ ერთი 376 მლნ ლარის ღირებულების ხელშეკრულება აქვს „გარდაბნის თბოსადგურ 2“-თან გაფორმებული (იხილეთ დიაგრამა #4).

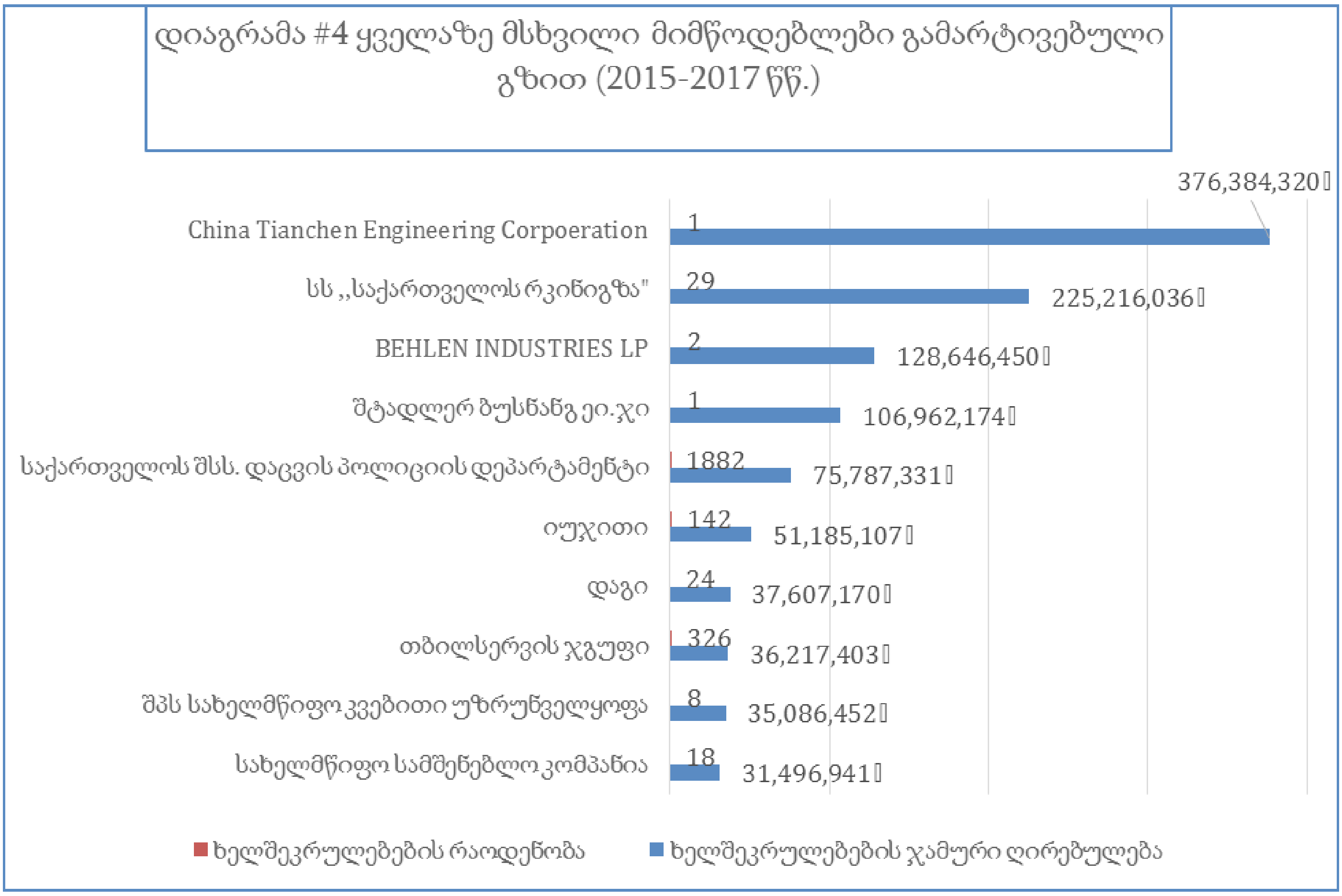

3. სსიპ-ების მონაწილეობა გამარტივებულ შესყიდვებში

2015-17 წლებში შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა გამარტივებული გზით ხელშეკრულებები დადეს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებთანაც (სსიპ). სულ ასეთი 6,772 ხელშეკრულება დაიდო, რომელთა საერთო ღირებულებამ 93.6 მლნ ლარი შეადგინა. სსიპ-ებს შორის ყველაზე მსხვილი მიმწოდებელი დაახლოებით 80 მლნ ლარით *დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი* იყო (იხილეთ დიაგრამა #5).

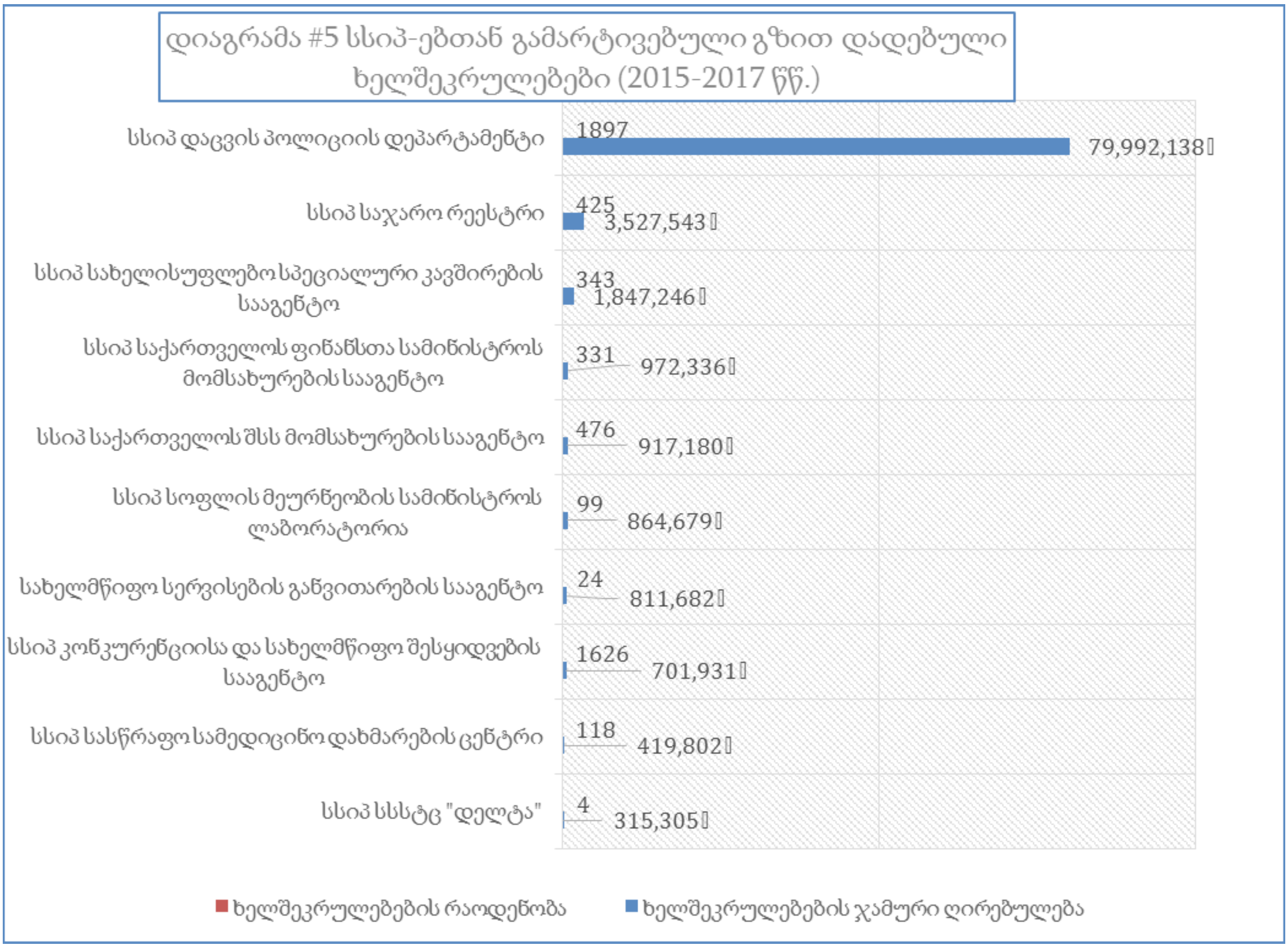

რაც შეეხება შესყიდვის კატეგორიებს, სსიპ-ებთან დადებული ყველაზე მსხვილი ხელშეკრულებები გამოძიებასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ მომსახურებებზე მოდის (იხილეთ დიაგრამა #6).

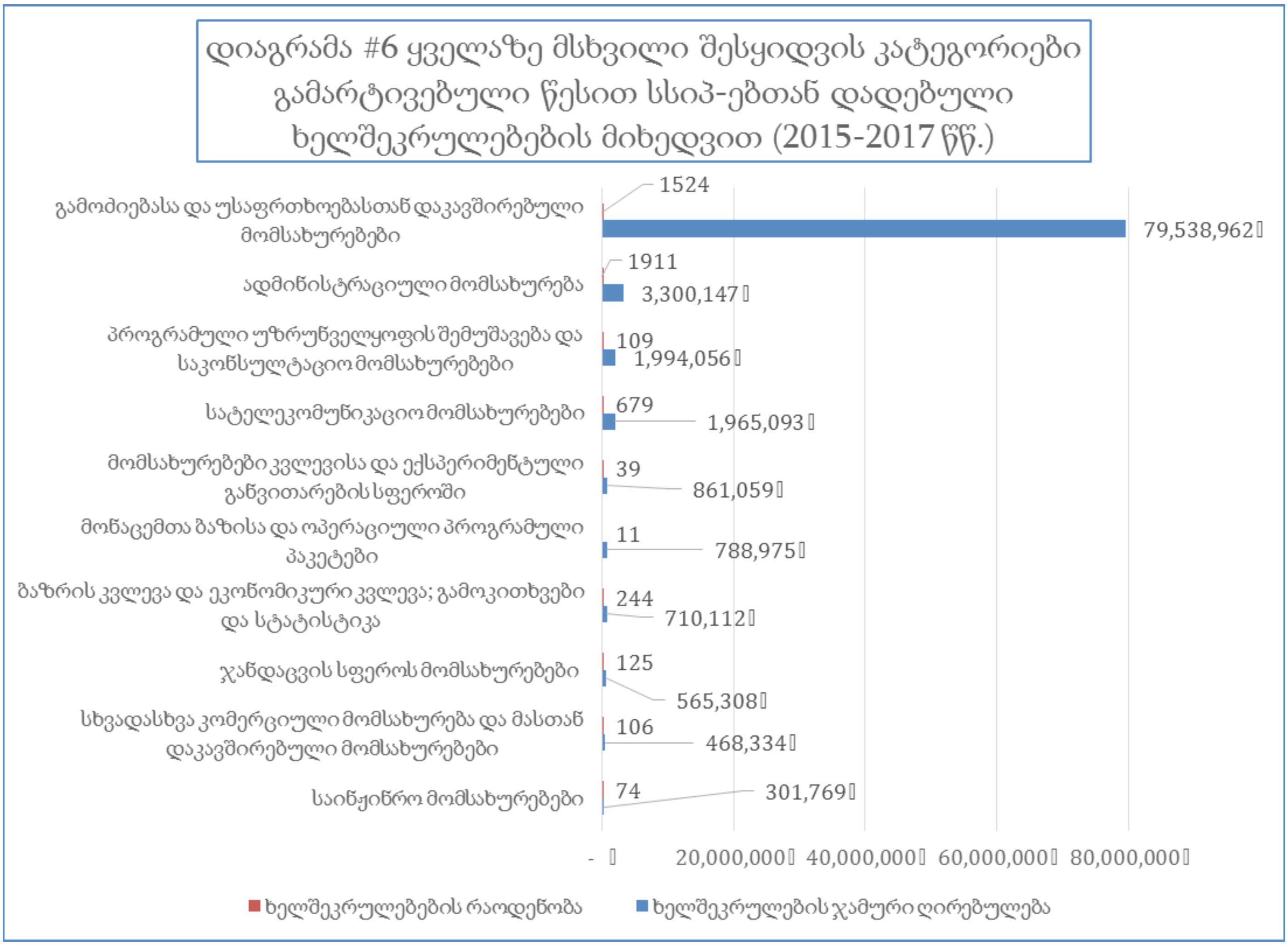

4. სახელმწიფო საწარმოების მონაწილეობა გამარტივებულ შესყიდვებში

2015-2017 წლებში 43 სახელმწიფო საწარმოსთან[8] გამარტივებული გზით 57 მლნ ლარის ღირებულების 3,949 ხელშეკრულება დაიდო.

როგორც წესი, სახელმწიფოს მფლობელობაში არსებულ კომპანიებთან გამარტივებული შესყიდვის კონტრაქტების გაფორმება კერძო სექტორს არაკონკურენტულ გარემოში აყენებს. სახელმწიფო საწარმოებიდან ყველაზე მსხვილი შესყიდვის კონტრაქტები სს „ელმავალმშენებელმა" მიიღო (იხილეთ დიაგრამა #7).

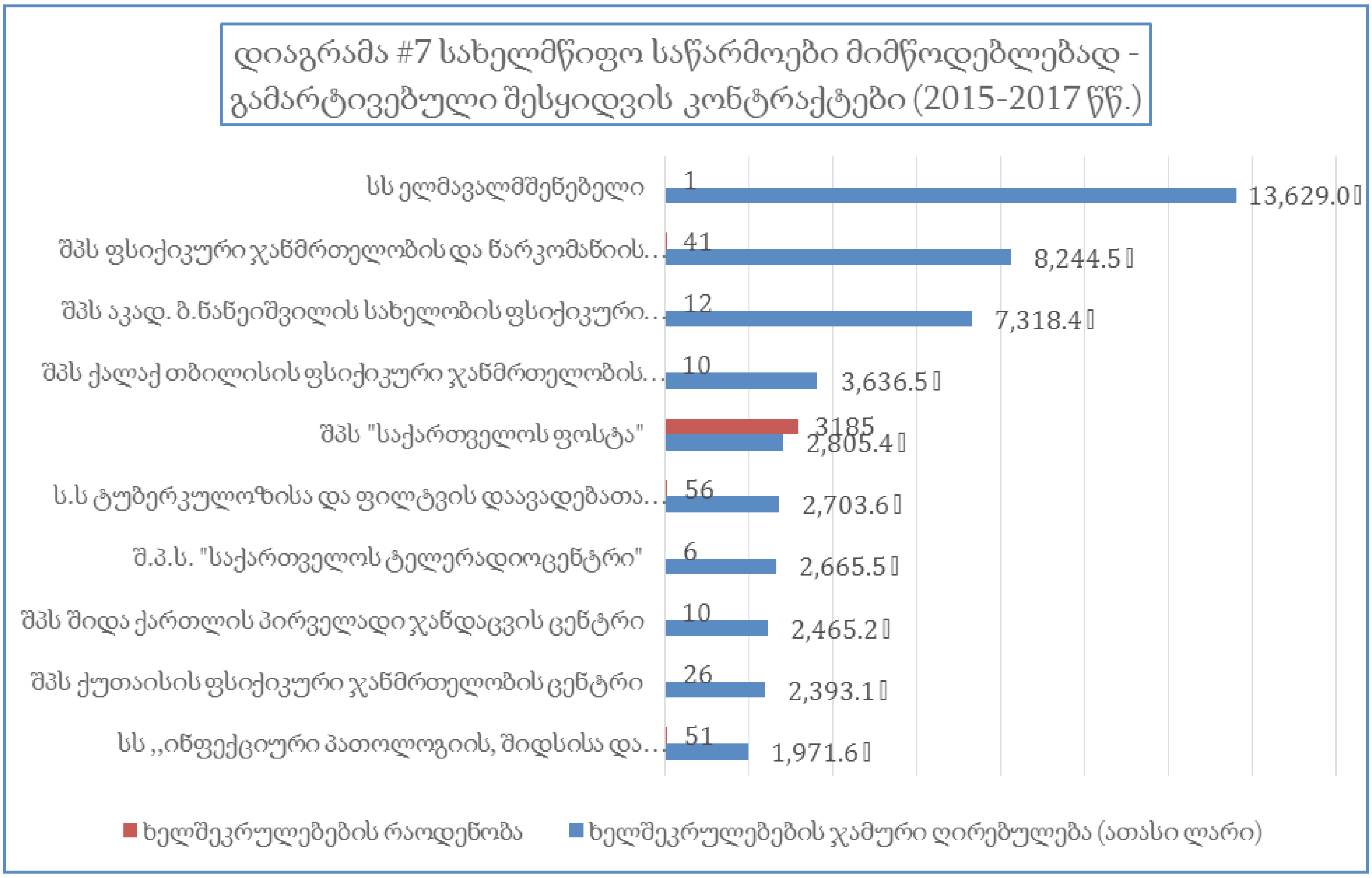

8 საწარმო, რომლის 50%-ზე მეტი წილის მფლობელი არის სახელმწიფო

სახელმწიფო საწარმოებთან ხელშეკრულების დამდები ყველაზე მსხვილი შემსყიდველები *სოციალური მომსახურების სააგენტო* და *საქართველოს რკინიგზა* არიან (იხილეთ დიაგრამა #8).

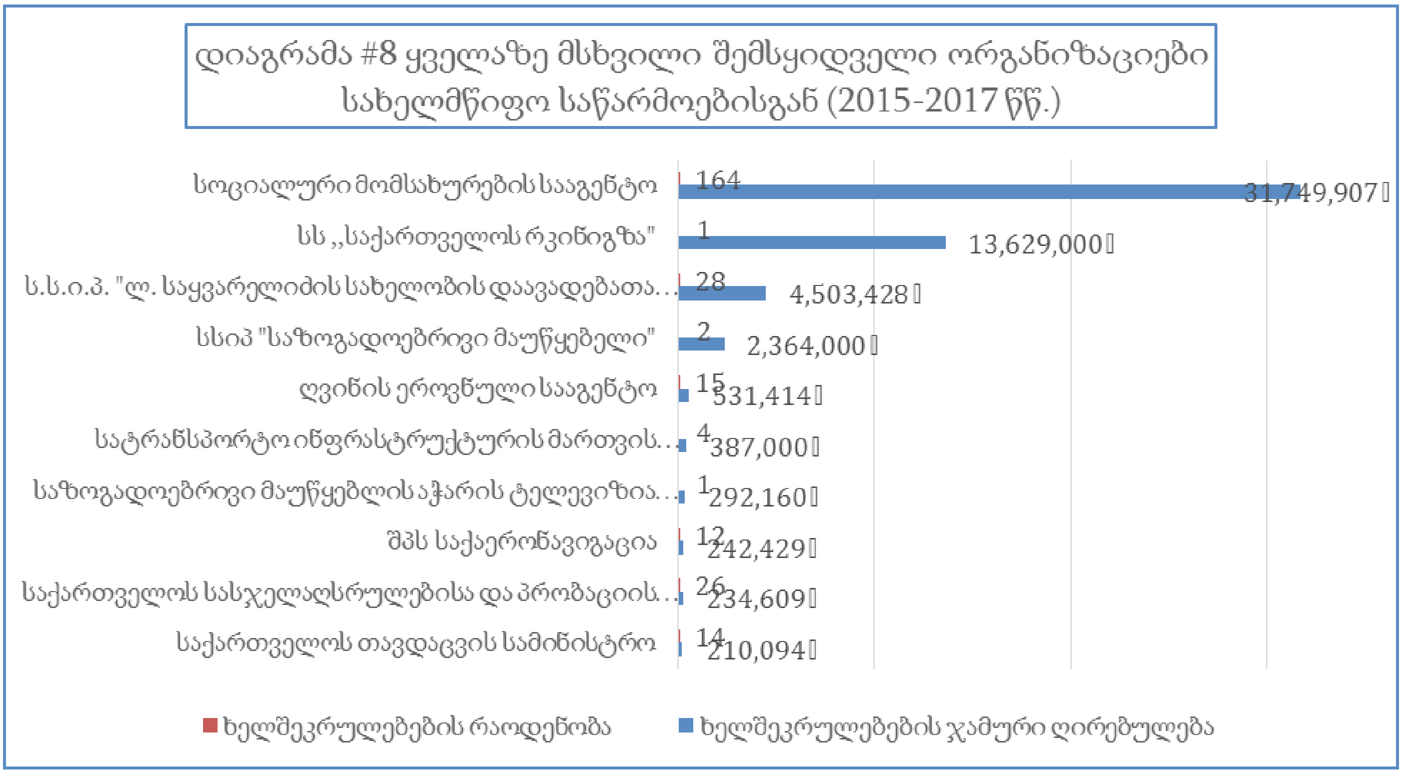

სახელმწიფო საწარმოებთან გამარტივებული გზით დადებულ ხელშეკრულებებში ყველაზე მსხვილი შესყიდვის კატეგორია კი ჯანდაცვის სფეროს მომსახურებაა (იხილეთ დიაგრამა #9).

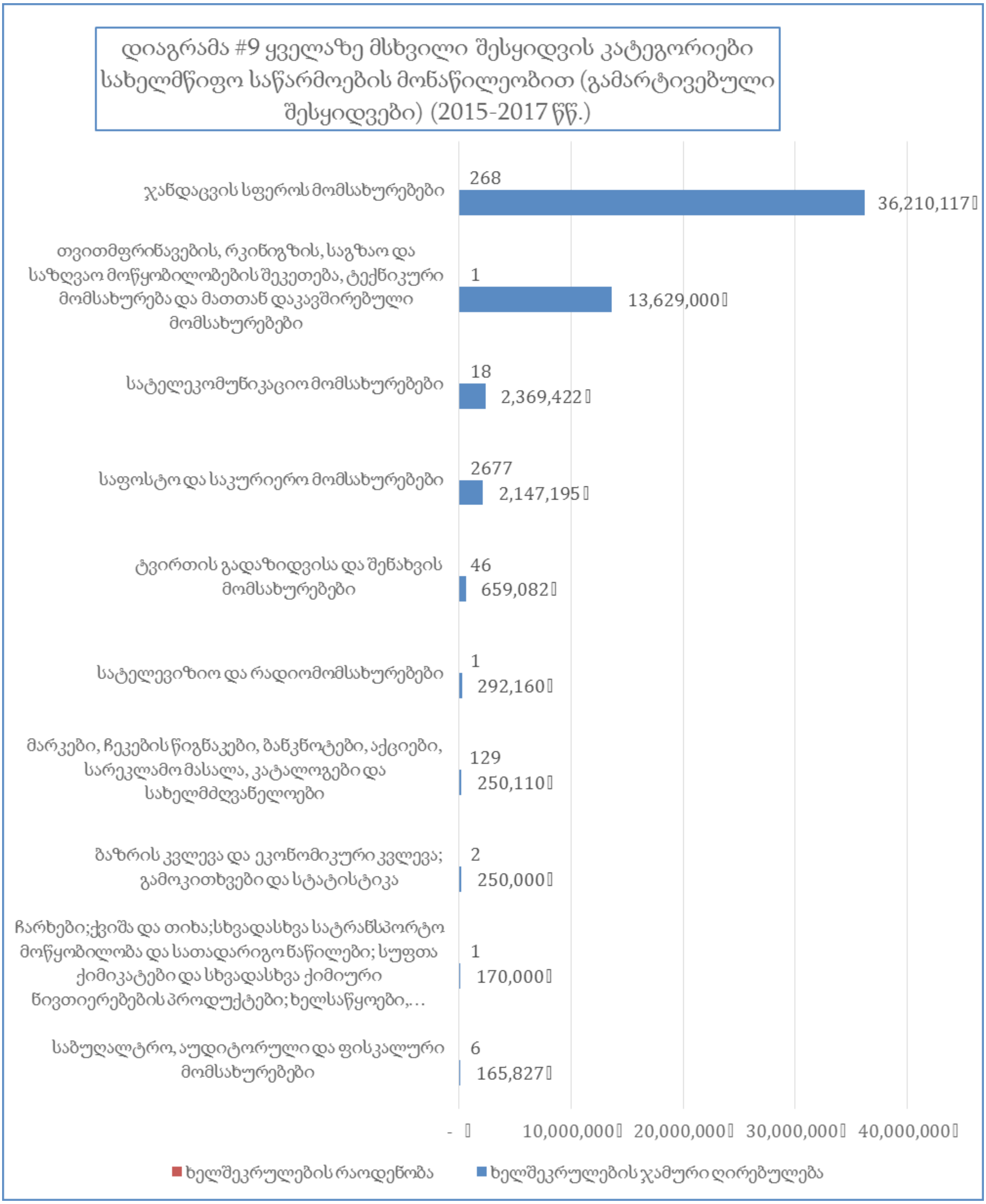

* კონტრაქტების ნახევარი საკუთარ მფლობელობაში მყოფ ახლადდაფუძნებულ კომპანიებთან გააფორმა

5. ახლადდაფუძნებული კომპანიების მონაწილეობა გამარტივებულ შესყიდვებში

2015-2017 წლებში გამოვლინდა არაერთი ისეთი შემთხვევა, როდესაც გამარტივებული გზით ხელშეკრულებები გაფორმდა ახალ დაფუძნებულ კომპანიებთან[9]. კერძოდ, საკვლევ პერიოდში ახალ დაფუძნებულ კომპანიებთან 95 მლნ ლარის ღირებულების 25 625 ხელშეკრულება დაიდო. მათ შორის, ვხვდებით ისეთ შემთხვევებსაც, როდესაც ხელშეკრულების ღირებულება მილიონ ლარს აღემატება.

ყველაზე მსხვილი ახლადდაფუძნებული მიმწოდებლები და მათთან გამარტივებული გზით ხელშეკრულების დამდები ყველაზე მსხვილი შემსყიდველები იხილეთ ცხრილებში #1 და #2.ს

ცხრილი #1 ახლადდაფუძნებული კომპანიების მონაწილეობა გამარტივებულ სახელმწიფო შესყიდვებში (2015-17 წწ.)

ახლადდაფუძნებული კომპანია	ხელშეკრულების ღირებულება	ხელშეკრულების რაოდენობა
შპს ენკო	2 171 457	6
შპს გრატო ლაით	1 720 786	1
შპს ბეიქერი	1 621 773	6
შპს უნივერსალი	1 519 207	4
შპს ჯი-სერვისი	1 024 119	5
შპს ჯეო-ტრანსავტო	934 625	7
შპს კოშკი	903 706	6
შპს არქიტექსი	719 991	2
შპს სქაივინგს	686 306	13

9 კვლევის მიზნებისთვის ახალ დაფუძნებულ კომპანიაში მოიაზრება ისეთი კომპანიები, რომელთა დაფუძნებიდან ხელშეკრულების გაფორმების მომენტისთვის 1 წელზე ნაკლები დრო იყო გასული

ცხრილი #2 ახლადდაფუძნებული კომპანიებთან ყველა მსხვილი კონტრაქტების დამდები შემსყიდველი ორგანიზაციები (2015-17 წწ.)

შემსყიდველი	ჯამური ღირებულება	ხელშ. ჯამური რაოდენობა	ახ. დაფუძნ. დადებული ხელშ. ღირებულება	ახ. დაფუძნ. დადებული ხელშ. რაოდენობა	ღირებულების პროცენტი	რაოდენობის პროცენტი
საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო[1]	62,364,180	508	33459551	33	53.65	6.50
2015 წლის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალის საორგანიზაციო კომიტეტი	58,408,296	1,083	3399145	76	5.82	7.02
ქ. თბილისის მერია	144,717,669	1,102	2888006	54	2.00	4.90
სოციალური მომსახურების სააგენტო	136,797,602	14,382	2698446	147	1.97	1.02
საქართველოს სასჯელ-აღსრულებისა და პრობაციის სამინისტრო	22,120,690	1,454	2094504	21	9.47	1.44
ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა	8,486,824	546	1914006	29	22.55	5.31
შპს სინათლის ქალაქი	2,370,801	260	1864595	21	78.65	8.08
მესტიის მუნიციპალიტეტის გამგეობა	3,880,299	453	1389906	95	35.82	20.97
საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო	5,894,297	1,342	851615	48	14.45	3.58
გარდაბნის მუნიციპალიტეტი	11,424,674	634	759734.41	37	6.65	5.84
დუშეთის მუნიციპალიტეტი	4,906,628	1,013	735522.92	151	14.99	14.91
ს.ს. აკურა	14,135,656	752	727821.32	41	5.15	5.45
შპს დელტა ინტერნეიშენალ	2,000,062	601	713714.8729	55	35.68	9.15
ქარელის მუნიციპალიტეტი	2,039,043	283	674533.37	24	33.08	8.48
ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი	4,335,666	537	623472.04	70	14.38	13.04

განსაკუთრებით საინტერესოა გამარტივებულ შესყიდვებში ისეთი შემთხვევები, როცა ხელშეკრულების გაფორმება წინ უსწრებს კომპანიის რეგისტრაციის თარიღს ან როდესაც კომპანია ხელშეკრულების გაფორმებამდე რამდენიმე დღით ადრეა დაფუძნებული. საერთო ჯამში ასეთი ხელშეკრულებების ღირებულება 345 ათასი ლარი იყო.

ცხრილში #3 წარმოდგენილია ახალ დაფუძნებულ კომპანიებთან გამარტივებული გზით დადებული 100 000 ლარზე მეტი ღირებულების ისეთი ხელშეკრულებები, რომლებშიც ხელშეკრულების დადების თარიღთან კომპანიის რეგისტრაციის დრო ყველაზე ახლოს დგას.

ცხრილი #3 გამარტივებული სახელმწიფო შესყიდვის ხელშეკრულებები ახლადდაარსებულ კომპანიებთან (2015-17 წწ.)

ხელშეკრულების ღირებულება	შემსყიდველი	მიმწოდებელი	კონტრაქტის გაფორმებისა და კომპანიის დაარსების თარიღებს შორის სხვაობა (დღე)
311,850	ქ. თბილისის ვ. სარაჯიშვილის სახ. სახელმწიფო კონსერვატორია	შპს აჰკ ჯორჯია	0.00
195,209	შპს დელტა ინტერნეიშენალ	შპს სქაივინგს	11.00
165,604	შპს დელტა ინტერნეიშენალ	შპს სქაივინგს	11.00
114,999	ასპინძის მუნიციპალიტეტი	შპს ქილდა 2015	12.00
597,789	2015 წლის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალის საორგანიზაციო კომიტეტი	შპს ჯი-ემ-სი	13.00
177,271	მეწარმეობის განვითარების სააგენტო	შპს პრემიუმ ღონისძიებები	58.00
105,818	საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო	შპს სქილაპ	64.00
111,621	ქალაქ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი	შპს გიენოსი	66.00
168,000	სოციალური მომსახურების სააგენტო	შპს ივანე ბოკერიას სახ. თბ. რეფერალური ჰოსპიტალი	67.00
1,387,717	ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა	შპს უნივერსალი	76.00
211,423	ღვინის ეროვნული სააგენტო	შპს სომელიე საქართველო	84.00
130,000	აჭარის ა.რ. მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულება საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი	შპს კუსა	97.00
119,743	საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო	შპს სქილაპ	97.00

6. პოლიტიკური პარტიების შემომწირველთა მონაწილეობა გამარტივებულ სახელმწიფო შესყიდვებში

2015-2017 წლებში გამარტივებულ შესყიდვებში მიმწოდებელი 150-მდე კომპანიასთან დაკავშირებულმა 140-მდე პირმა (ყოფილი ან მოქმედი მეწილე და დირექტორი) მმართველ პარტიას 6 მლნ ლარამდე შესწირა. მათი კომპანიების მიერ საკვლევ პერიოდში მიღებული ხელშეკრულებების რაოდენობა 11 ათასს აღემატება და საერთო ღირებულება დაახლოებით 75 მლნ ლარს შეადგენს (იხილეთ ცხრილი #4).

ცხრილი #4 პარტიების შემომწირველთა მონაწილეობა გამარტივებულ სახელმწიფო შესყიდვებში (2015-17 წწ.)

შემომწირველი /დაკავშირებული კომპანია	შეწირული თანხა	ხელშეკრულების ღირებულება	ხელშეკრულების რაოდენობა
ზაური ცხადაძე	**120000**		
თეგეტა მოტორსი	120000	33,637,496	861
ამირან ადეიშვილი	**110000**		
შპს პოლიმერი 1		701,077	9
გოჩა ენუქიძე	**105000**		
შპს იბერკომპანი		118,000	1
რაფიელ სურამელაშვილი	**105000**		
შპს NOVA GROUP		285,888	2
ნატალია შარაშიძე	**100000**		
შპს ბალავარი		42,000	1
სიმონი გეგელაშვილი	**95000**		
ავიასაწვავსერვისი		428,320	3
დავით კიღურაძე	**91000**		
შპს კლიმატი		15,998	1
ირაკლი ქაფიანიძე	**90000**		
შპს ფროფერთი მენეჯმენტ		10,720	1
თორნიკე ჩხეიძე	**80000**		
რაპიდ ინჯინიირინგ & კონსტრაკშენ		3,440,810	7
გიორგი ჩრდილელი	**70000**		

შპს ჯი სი ჯი		7,434	1
ივანე მაღლაკელიძე	**60000**		
შპს ელექტრონი		257,785	1
დავით ჯაში	**60000**		
შპს “ბეთერ ფლაი”		1,268,317	20
შპს დი დი ბი ჯორჯია		271,240	2
დავით კვერნაძე	**60000**		
შპს ჯეო ედს		51,330	1
ლაშა კვაჭაძე	**60000**		
სოს_ასისტანსი		15,000	1
ილია ჩხიკვიშვილი	**60000**		
არქიკულტურა		6,640,497	18
ავთანდილ გაბდელიანი	**60000**		
შპს ელექტრონი		257,785	1
ლევან რეხვიაშვილი	**60000**		
შპს ჯორჯიან სერვის ნეთვორკი		14,820	3
გიორგი მანაგაძე	**60000**		
ს.ს ალ. წულუკიძის სახ. უროლოგიის ეროვნული ცენტრი		80,430	1
“დიამედი”		90,470	1
ირაკლი კერვალიშვილი	**60000**		
შპს ცოტნე		93,075	2
დავით ბაინდურაშვილი	**60000**		
შპს ბალავარი		42,000	1
ალექსანდრე ხარებავა	**60000**		
შპს მეღვინეობა ხარება		322,500	2
ავთანდილ მაღრაძე	**60000**		
შპს FRANCE-PLAST		286,912	9

ალექსანდრე ხეთერელი	**60000**		
შპს ეი-ბი ემ		1,571,801	24
დავით ტაბატაძე	**60000**		
შპს ელექტრონი		257,785	1
ოთარი კიკალიშვილი	**60000**		
დიკა		600,268	16
ალექსანდრე ივანიშვილი	**60000**		
შპს ტორნადო +		24,000	1
გიორგი გაბუნია	**59000**		
შპს Construction Service		973,086	5
დავით შენგელია	**55000**		
შპს კასა ჯი		8,410	8
გრიგოლ მიქელაძე	**55000**		
შპს ისნის სავაჭრო ცენტრი		15,349	1
ლევან აროშიძე	**53000**		
ბორან სოფქიმია		393,325	9
კახაბერ კაპანაძე	**52000**		
შპს ელკო		1,625,055	7
გიორგი კილაძე	**50000**		
შპს ვარზია		926,500	5
ნიკოლოზ ხმალაძე	**50000**		
შპს ენერგო უზრუნველყოფის სისტემები		14,331	2
შპს ელექტრონი		257,785	1
ნიკოლოზ ნებულიშვილი	**50000**		
შპს პოლიკორპ		2,400	2
გიორგი შენგელია	**50000**		
შპს კასა ჯი		8,410	8
ალექსი მორჩილაძე	**50000**		

შპს აი-სი-ი-ეს ICES		691,811	2
შპს კლიმატი		15,998	1
ზურაბ გაბინაშვილი	**50000**		
ახალი ნათება		126,539	2
გიორგი ცინცაძე	**50000**		
ფოტოპლაზა+		112,610	8
ზვიად თოიძე	**50000**		
ინ-სი		6,190,062	3
ნუგზარ ხუციშვილი	**50000**		
შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია		33,100	2
არჩილ ლოლაძე	**50000**		
არილი		12,662,645	12
ალექსანდრე სულაბერიძე	**48000**		
შპს კომპანია ალბატროსი		262,904	3
დავით ძებნიაური	**40000**		
შპს ბალავარი		42,000	1
ივანე ნიკოლაიშვილი	**40000**		
ფუდსერვისი		546,475	1
გელა ძიძიკაშვილი	**40000**		
ჯბატ GBA		19,375	1
ვაჟა უსანეთაშვილი	**38000**		
შპს არსაკიძე-2000		12,891,522	34
ლევან გოგსაძე	**37950**		
ჯი-თი გრუპ		18,810,578	38
გია ანდღულაძე	**37000**		
შპს არტპალასი		17,348	5
ბექა კიკალეიშვილი	**30000**		
შპს იბერკომპანი		118,000	1

რაგული რაზმაძე	**30000**		
პროექტმშენკომპანი		2,543,668	9
როინი ლუტიძე	**30000**		
მადლი		1,449,017	12
დავით პაიჭაძე	**30000**		
სახარია		7,986,320	9
სამშენებლო კომპანია იერუ		46,301	1
მალხაზ კაპანაძე	**30000**		
აი-თი-ჯი		750,669	7
როსტომ კობახიძე	**30000**		
შპს მეტეხარა		22,040	1
დავით ჟღენტი	**30000**		
შპს New Road		39,730,318	25
ავთანდილი ჩალაძე	**30000**		
მამისონი		48,336,144	27
გია მუჯირი	**30000**		
შპს დუსან ჯორჯია		352,166	1
ლევანი ჩიკვაიძე	**27900**		
შპს "საქართველოს ფოსტა"		74,668	3
ლუხუმ ქართლოსიშვილი	**25000**		
შპს ერ ტე დე		5,375,473	11
გიორგი მარკოიშვილი	**25000**		
ჯეუ გრუპი		35,800,984	23
ნუგზარ არსენიშვილი	**25000**		
შპს ტექინჟინერინგ ჯგუფი		279,403	15
ნინო კიკაბიძე	**25000**		
ჯეუ გრუპი		35,800,984	23

7. შემსყიდველები გამარტივებული შესყიდვის დიდი წილით

საანგარიშო პერიოდში 20 ისეთი შემსყიდველი ორგანიზაცია აღმოვაჩინეთ, რომელიც ტენდერს ნაკლებად იყენებს და მისი მთლიანი შესყიდვების (მინიმუმ 500 ათასი ლარი) 70 პროცენტზე მეტი გამარტივებულ შესყიდვებზე მოდის (იხილეთ ცხრილი #5)

ცხრილი #5 შემსყიდველი ორგანიზაციები გამარტივებული შესყიდვის დიდი წილით (2015-17 წწ.)				
შემსყიდველი	**ტენდერის ღირებულება**	**გამარტივებული შესყიდვის ღირებულება**	**შესყიდვების ჯამური ღირებულება**	**გამარტივებული. შესყიდვის წილი მთლიან შესყიდვებში (%)**
შ.პ.ს სპორტმშენსერვისი	509,208	106,344,824	106,854,032	99.52
შპს გარდაბნის თბოსადგური 2	6,656,032	376,453,753	383,109,785	98.26
2015 წლის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალის საორგანიზაციო კომიტეტი	1,039,508	58,408,296	59,447,804	98.25
მეწარმეობის განვითარების სააგენტო	860,837	20,091,884	20,952,721	95.89
ღვინის ეროვნული სააგენტო	993,507	16,495,771	17,489,278	94.32
შპს გუდაურის განვითარების სააგენტო	4,395,549	71,241,559	75,637,108	94.19
საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია	3,105,795	47,322,587	50,428,382	93.84
საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტო	1,113,872	15,890,184	17,004,056	93.45
ქ. თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახ. ოპერისა და ბალეტის პროფესიული სახელმწიფო თეატრი	1,265,404	12,995,031	14,260,435	91.13
სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო	1,686,228	12,294,296	13,980,524	87.94

ქ. ბათუმის კულტურის ცენტრი	581,279	4,130,692	4,711,971	87.66
შპს თეთნულდი დეველოპმენტი	534,963	3,099,295	3,634,258	85.28
კულტურის სფეროს მდგრადობის უზრუნველყოფის საინვესტიციო ფონდი	510,989	2,724,538	3,235,527	84.21
საზღვაო ტრანსპორტის სააგენტო	510,808	2,697,377	3,208,185	84.08
განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემა	3,506,701	17,842,517	21,349,218	83.57
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი	1,996,857	8,611,836	10,608,693	81.18
საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	934,353	3,703,115	4,637,469	79.85
საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო	13,347,766	52,407,092	65,754,858	79.70
საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	2,147,131	6,877,494	9,024,625	76.21
საფინანსო-ანალიტიკური სამსახური	15,808,939	44,813,775	60,622,714	73.92

სახელმწიფო შესყიდვების სისტემაში რეგისტრირებული 4,100-ზე მეტი შემსყიდველიდან, 2015-17 წლებში 1,611-ს როგორც ტენდერებით, ისე გამარტივებული შესყიდვებით აქვს შესყიდვები განხორციელებული, **2400-ზე მეტ ორგანიზაციას საკვლევ პერიოდში არცერთი ხელშეკრულება არ გაუფორმებია ტენდერის**[10] **გზით და მხოლოდ გამარტივებული შესყიდვებით სარგებლობდნენ.** ამ უწყებებმა (საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობების გამოკლებით) საკვლევ პერიოდში 81.2 მლნ ლარი დახარჯეს გამარტივებული შესყიდვებით (იხილეთ ცხრილი #6).

10 არ იგულისხმება კონსოლიდირებული ტენდერები

ცხრილი #6 ორგანიზაციები, რომლებსაც ტენდერით არც ერთხელ არ უსარგებლიათ (2015-17 წწ.)	
შემსყიდველი	**გამარტივებული შესყიდვების მთლიანი ღირებულება**
სპორტული კლუბი MIA FORCE	4,773,035
შპს გლობალ ბრენდი	2,015,436
თბილისის საერთაშორისო ხელოვნების საფესტივალო ცენტრი	1,866,996
შეიარაღებული ძალები გენერალური შტაბი, ჯარების ლოგისტიკური უზრუნველყოფის სარდლობა	966,306
კლასიკური მუსიკის დაცვის, განვითარებისა და პოპულარიზაციის ცენტრი	649,215
გიორგი ერისთავის სახელობის გორის სახელმწიფო დრამატული თეატრი	503,985
სსიპ ი.ბ. სტალინის სახელმწიფო მუზეუმი	394,981
შპს ANAKLIA-GANMUKHURI RESORTS	377,291
ქ. ოზურგეთის ალ. წუწუნავას სახელობის სახელმწიფო დრამატული თეატრი	350,923
ა(ა) გორის მუნიციპალიტეტის მერიის მოსწავლე-ახალგაზრდობის კულტურულ-საგანმანათლებლო ცენტრი	338,599
ს.ს.ი.პ. ქალაქ ფოთის ვ. გუნიას სახელობის სახელმწიფო თეატრი	325,600
სსიპ ,,ციფრული მაუწყებლობის სააგენტო”	324,798
შპს ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონა	313,833

საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის წვრთნებისა და სამხედრო განათლების სარდლობა	302,885
საზღვაო ტექსერვისი	298,650
N20 რუსთავი მაჟორ.პარლ.წევრის ზ. ძიძიგურის საპარლ.ბიურო	296,773
საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახური	286,470
თბილისის მუსიკალური ფესტივალების ცენტრი	267,828
შპს ახალქალაქის სანდასუფთავება	264,165
პანტომიმის სახელმწიფო თეატრი	255,808
ლადო მესხიშვილის სახელობის სახელმწიფო დრამატული თეატრი	253,503
პროფესიული კოლეჯი ,,ჰორიზონტი”	238,149
თავდაცვის სამინისტროს მე-4 მექანიზირებული ბრიგადა	229,139
მეორე ქვეითი ბრიგადა	213,103

8. დაფარული გამარტივებული შესყიდვები

შესყიდვების სააგენტოს პორტალს თუ დავუჯერებთ, 50-ზე მეტ შემსყიდველს საკვლევ პერიოდში გამარტივებული შესყიდვებით საერთოდ არ უსარგებლია - მათ მიერ განხორციელებული შესყიდვებიდან ტენდერები იძებნება, გამარტივებული გზით დადებული ხელშეკრულებები კი - არა[11] (იხილეთ ცხრილი #7). **გამორიცხულია, ამ ხნის განმავლობაში რომელიმე ორგანიზაციას არც ერთი გამარტივებული შესყიდვა რომ არ ჰქონდეს, შესაბამისად, ამ შემთხვევაში საქმე ინფორმაციის ან განზრახ დამალვასთან ან ტექნიკურ პრობლემასთან უნდა გვქონდეს.** „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ უკვე წლებია ამ პრობლემაზე საუბრობს, მათ შორის, ამის შესახებ შესყიდვების სააგენტოს არაერთხელ ეცნობა. მიუხედავად ამისა, პრობლემა კვლავ არ გადაიჭრა, რაც გვაფიქრებინებს, რომ ინფორმაციის შეგნებულ დაფარვას აქვს ადგილი.

11 გამონაკლისია კონსოლიდირებული ტენდერი, რამდენიმე შემთხვევაში

ცხრილი #7 შემსყიდველები, რომელთა გამარტივებული შესყიდვის კონტრაქტების არ იძებნება		
შემსყიდველი	**ტენდერების მთლიანი ღირებულება**	**გამარტივებული შესყიდვების მთლიანი ღირებულება**
საქართველოს შსს. დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი	33,185,849	0
საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური	22,103,477	0
შინაგან საქმეთა სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება სასაზღვრო პოლიცია	21,510,831	0
შსს საპატრულო პოლიციის დეპარტამენტი	21,416,978	0
შსს სპეციალური და საგანგებო ღონისძიებების ცენტრი	21,363,822	0
საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური	8,224,823	0
სსიპ დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემია	4,477,017	0
საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია	3,579,024	0
შპს მექანიზატორი	3,241,472	0
შსს ქვემო ქართლის პოლიციის დეპარტამენტი	2,161,249	0
საქართველოს შსს აჭარის ა/რ პოლიციის დეპარტამენტი	1,651,238	0
საქართველოს შსს აკადემია	1,522,683	0
შსს შიდა ქართლის პოლიციის დეპარტამენტი	1,344,715	0
სსიპ გენერლ გიორგი კვინიტაძის სახელობის კადეტთა სამხედრო ლიცეუმი	1,268,443	0
საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო უსაფრთხოების სააგენტო (დეპარტამენტი)	429,165	0

შსს სამცხე-ჯავახეთის პოლიციის დეპარტამენტი	384,828	0
შინაგან საქმეთა სამინისტროს მცხეთა-მთიანეთის პოლიციის დეპარტამენტი	304,637	0
საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს გურიის პოლიციის დეპარტამენტი	224,449	0
ქართული კვების კომპანია	212,525	0
შსს საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის სანაპირო დაცვის დეპარტამენტი	162,421	0
სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის კონტრდაზვერვის დეპარტამენტი	157,770	0
საქ.შსს საქ. სასაზღვრო პოლიციის სახმელეთო საზღვრის დაცვის დეპარტამენტის სასაზღვრო პოლიციის #2 სამმართველო (ახალციხე)	127,887	0
შსს საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის #5 სამმართველო (ლაგოდეხი)	101,125	0
შპს თბილავიამშენი	97,777	0
საქართველოს შსს სასაზღვრო პოლიციის #4 სამმართველო (დედოფლისწყარო)	96,300	0
შსს სასაზღვრო პოლიცია # 3 სამმართველო (წითელი ხიდი)	59,740	0
შსს სასაზღვრო პოლიციის N I სამმართველო (ბათუმი)	39,550	0
შსს ჯანმრთელობის დაცვის სამსახური	33,580	0
საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის N9 სამმართველო (მესტია)	26,650	0
საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება სასაზღვრო პოლიცია, სახმელეთო საზღვრის დაცვის დეპარტამენტის #7 სამმართველო(ყაზბეგი)	6,240	0

V. ტენდერები

ელექტრონული ტენდერი შესყიდვის ყველაზე გავრცელებული საშუალებაა, რომელიც გამჭვირვალობისა და კონკურენციის მაღალი ხარისხით ხასიათდება. 2015-2017 წლებში ტენდერების გზით 6.1 მილიარდი ლარის ღირებულების 66,639 ხელშეკრულება დაიდო (იხილეთ დიაგრამა #10).

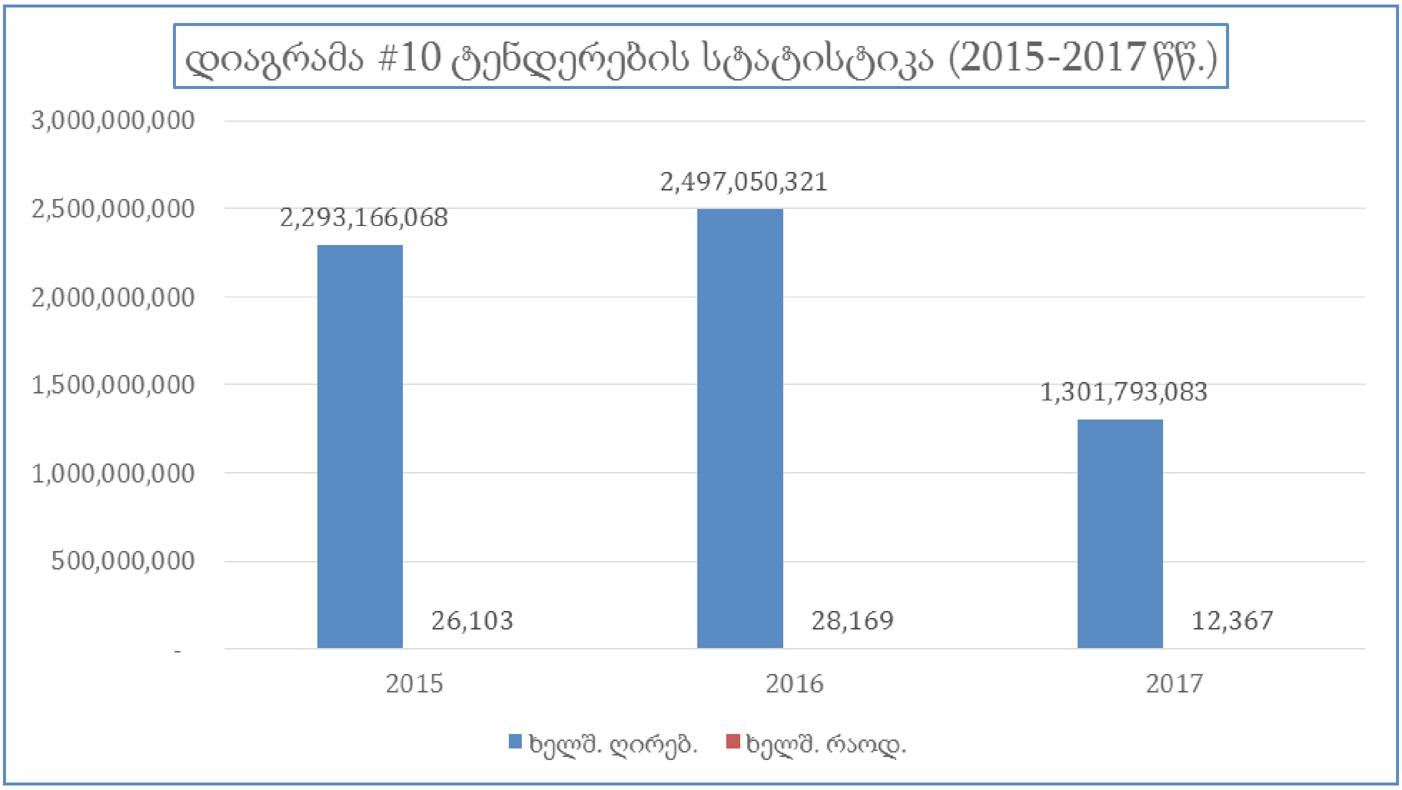

1. ყველაზე მსხვილი შემსყიდველი ორგანიზაციები

საკვლევ პერიოდში 15-მა ყველაზე მსხვილმა შემსყიდველმა საერთო ჯამში ტენდერის საშუალებით 2.7 მილიარდი ლარის ღირებულების სახელმწიფო შესყიდვა განახორციელა. 2015-2017 წლებში 22 სახელმწიფო ორგანიზაციამ, რომელმაც 50 მლნ ლარზე მეტი შესყიდვა განახორციელა, საერთო ჯამში დაახლოებით 3.1 მილიარდი ლარის ღირებულების მომსახურება შეისყიდა ტენდერის საშუალებით (იხილეთ დიაგრამა #11).

დიაგრამა #11 ყველაზე მსხვილი შემსყიდველები ტენდერის გზით (2015-2017 წწ.)

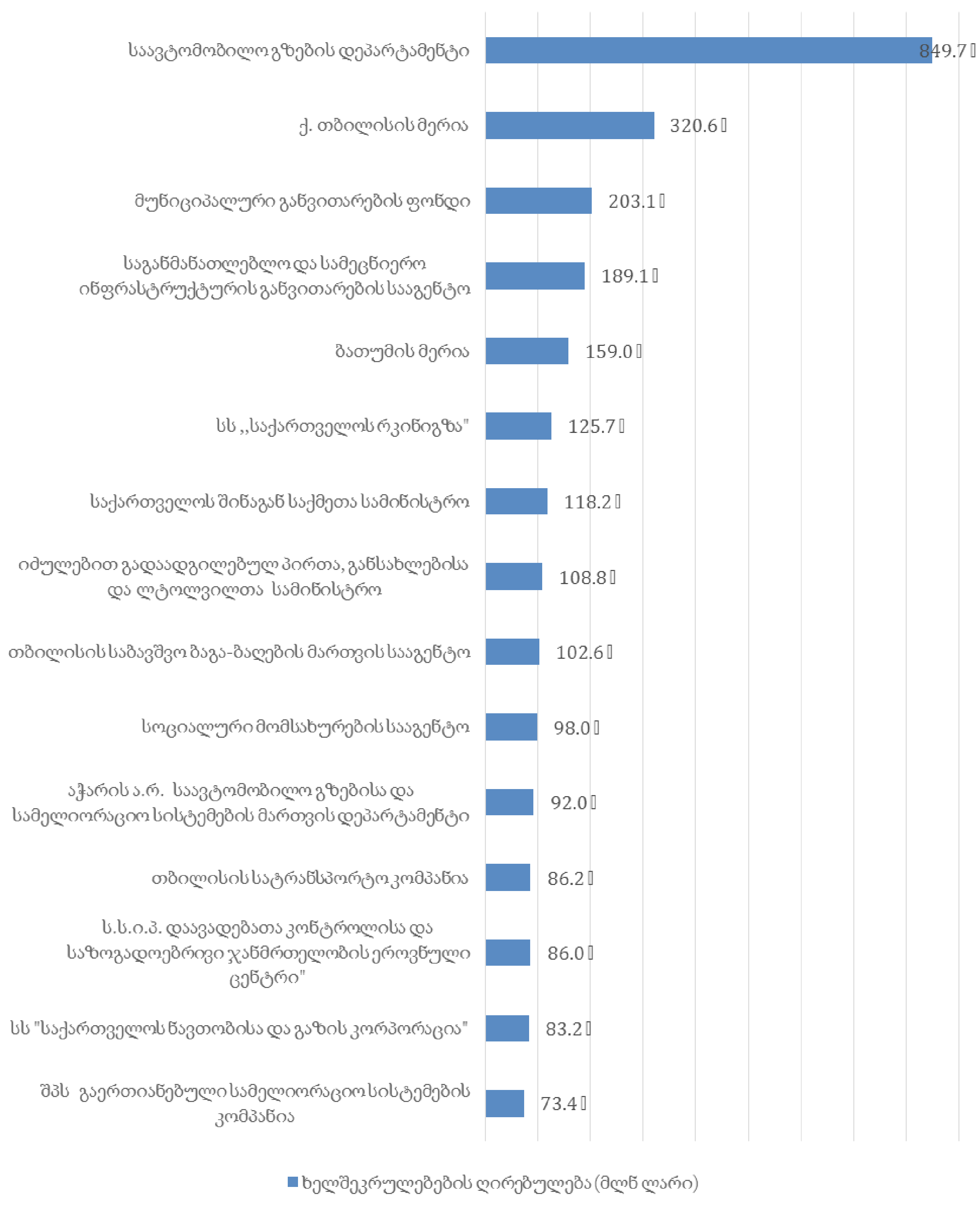

2. ყველაზე მსხვილი მიმწოდებლები

საანგარიშო პერიოდში 15-მა ყველაზე მსხვილმა მიმწოდებელმა ტენდერების გზით, საერთო ჯამში 823,946,555 ლარის ღირებულების 411 ხელშეკრულება გააფორმა. ყველაზე მეტი ღირებულების მქონე ხელშეკრულება „ბლექს სი გრუპმა“ მიიღო. კერძოდ, საკვლევ პერიოდში კომპანიამ დაახლოებით 89 მლნ ლარის ღირებულების 19 ხელშეკრულება გააფორმა, ყველაზე მსხვილი ღირებულების მქონე ტენდერებში მეორე ადგილს კი „საბა კონსტრაქშენი იკავებს“, რომელმაც ამავე პერიოდში დაახლოებით 83 მლნ ლარის ღირებულების 20 ხელშეკრულება დადო (იხილეთ დიაგრამა #12).

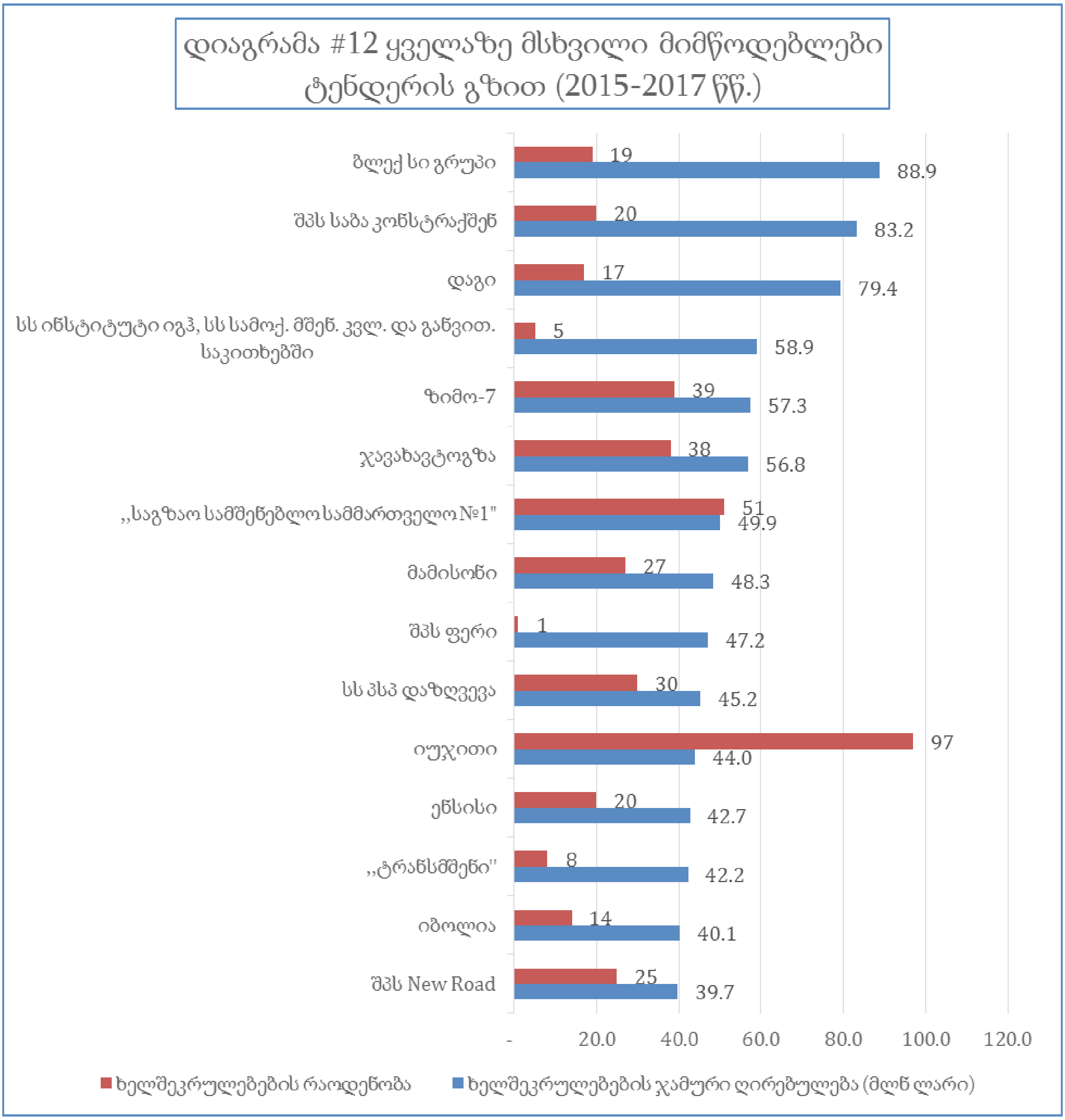

3. კონკურენცია ტენდერებში

2015-2017 წლებში ტენდერებში მონაწილეთა (პრეტენდენტთა) საშუალო რაოდენობამ 2.12 შეადგინა. 2015 წლიდან შეინიშნება ტენდერებში კონკურენციის უმნიშვნელო ზრდა: 2015 წელს ტენდერში მონაწილეთა საშუალო მაჩვენებელი 2.03-ს შეადგენდა, 2017 წლის 6 თვის მდგომარეობით კი ის 2.22-მდეა გაზრდილი (იხილეთ დიაგრამა #13).

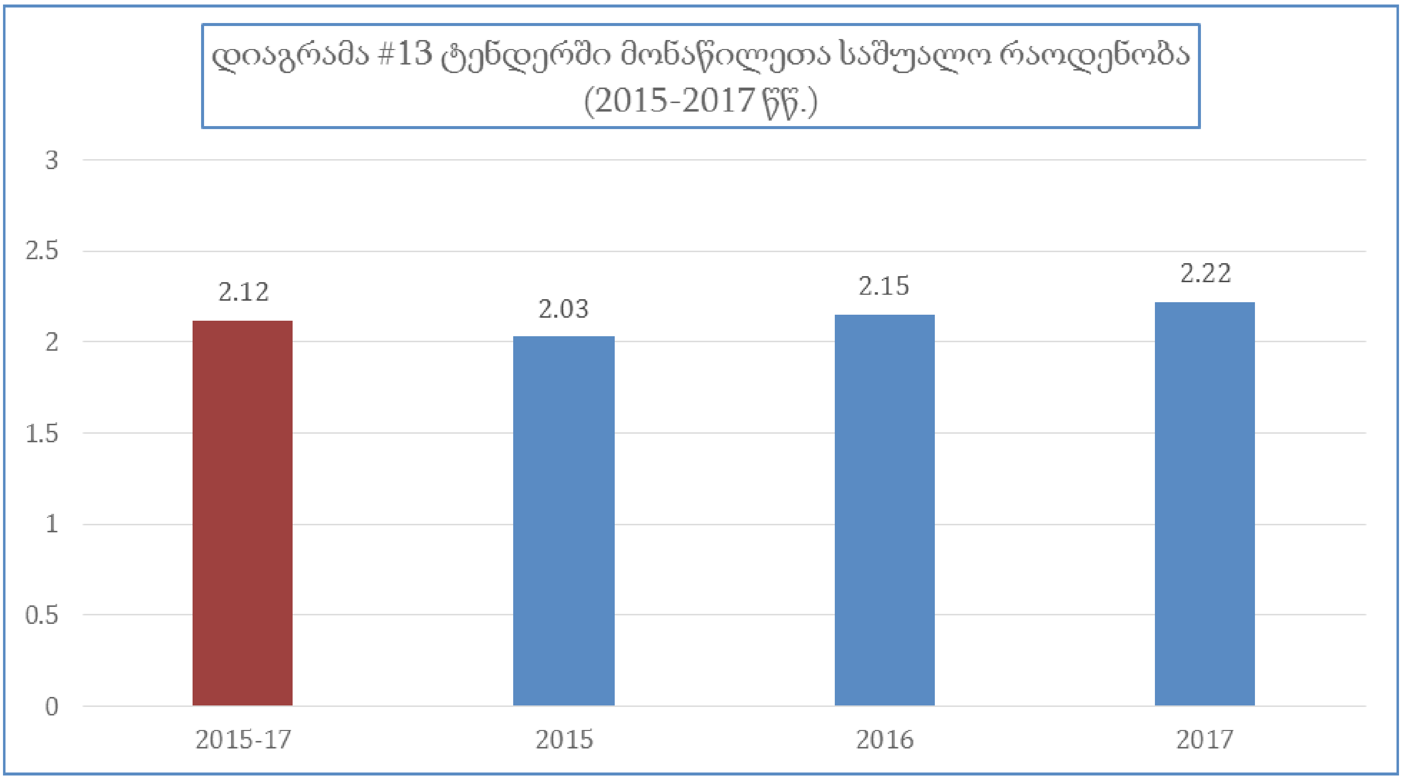

მიუხედავად ამისა, კვლავ მაღალია იმ ტენდერების წილი, რომლებშიც ვაჭრობა (კონკურენცია) არ შედგა და ხელშეკრულება ერთადერთ მონაწილესთან (პრეტენდენტთან) დაიდო. **2015-17 წლებში გამართული ტენდერებიდან 48.2%-ს მხოლოდ ერთი მონაწილე ჰყავდა.** 2015-დან 2017 წლამდე მცირე დადებითი ტენდენცია ერთმონაწილიანი ტენდერების წილის შემცირების კუთხითაც შეინიშნება: 2015 წელს თუ ეს მაჩვენებელი 50.2% იყო, 2017 წლის 6 თვის მონაცემებით ის 45.2%-ს შეადგენს (იხილეთ დიაგრამა #14).

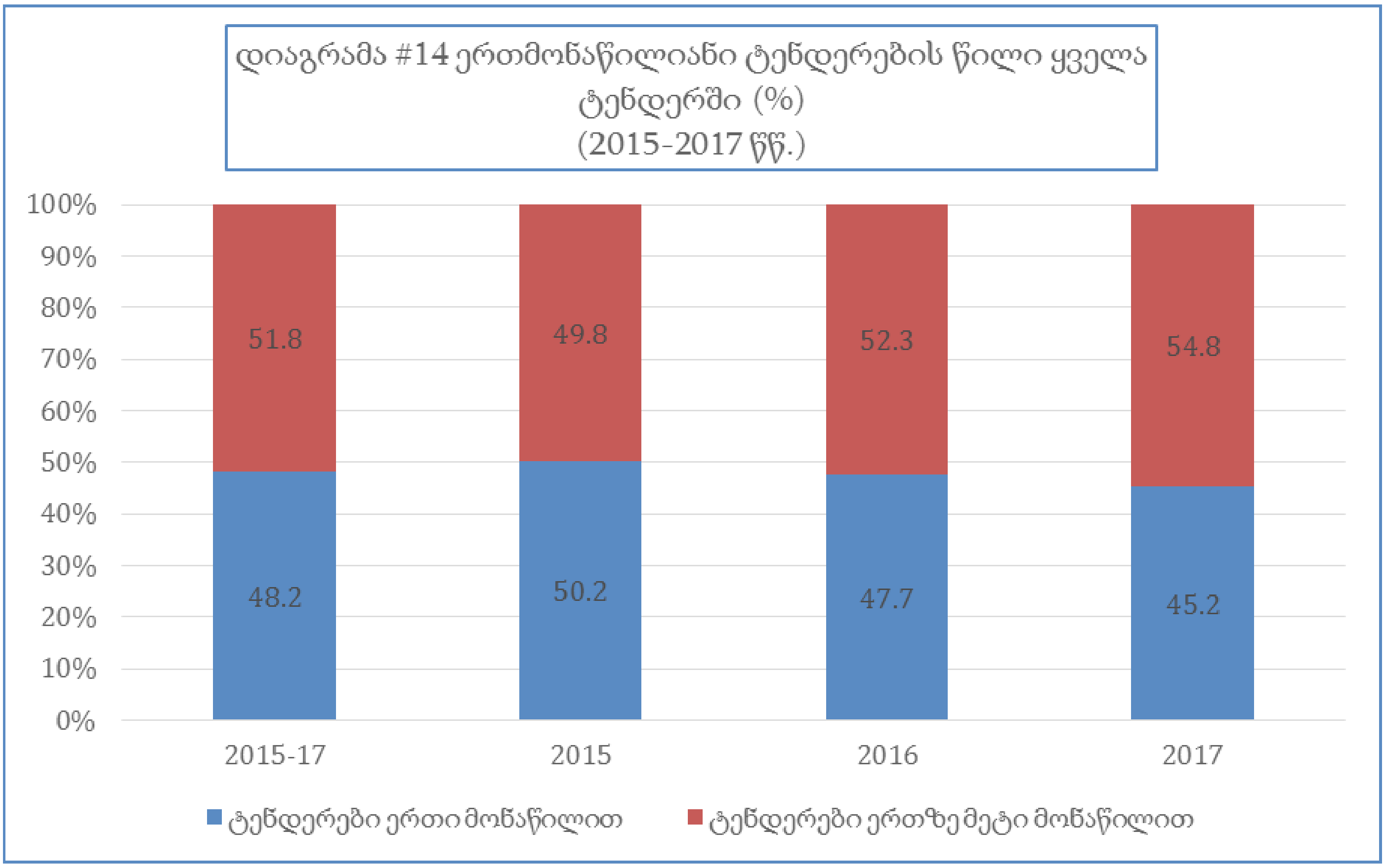

საყურადღებოა ისეთი შემსყიდველები, რომელთა მიერ გამოცხადებული ტენდერებშიც განსაკუთრებით დაბალი იყო კონკურენცია. მაგალითად, თიანეთის მუნიციპალიტეტის ბაგა-ბაღების გაერთიანებამ 2015-17 წლებში ტენდერის გზით სულ 16 ხელშეკრულება დადო და ყველა ტენდერს მხოლოდ ერთი მონაწილე ჰყავდა (იხილეთ ცხრილი #8).

ცხრილი #8 დაბალკონკურენტული ტენდერებით გამორჩეული შემსყიდველები				
შემსყიდველი	**ხელშეკრულების რაოდენობა**	**ერთმონაწილიანი ხელშეკრულების რაოდენობა**	**ერთმონაწილიანი ხელშეკრულების წილი (%)**	**ხელშეკრულებების მთლიანი ღირებულება**
თიანეთის მუნიციპალიტეტის საბავშვო ბაგა-ბაღების გაერთიანება	16	16	100.0	260,425
შპს რუსთავის ფსიქიკური ჯანმრთელობის ცენტრი	9	9	100.0	472,076
ვალეს კომუნალური გაერთიანება	22	21	95.5	366,834
ააიპ მესტიის სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების გაერთიანება	55	49	89.1	393,889
თვითმმართველ თემის ამბროლაურის სკოლამდელი სააღმზრდელო დაწესებულება	42	37	88.1	208,529
ა(ა)იპ ბათუმის სპორტულ-ახალგაზრდული ცენტრი	16	14	87.5	293,431
ქ. ბათუმის სასპორტო სკოლა	24	21	87.5	300,454
შპს მესტიის სავადმყოფო ამბულატორიული გაერთიანება	22	19	86.4	226,892
ქ.ბათუმის ისტორიული ნაწილის განვითარების ფონდი	7	6	85.7	369,148

შპს ქუთაისის რეგიონალური სისხლის ბანკი	20	17	85.0	755,032
წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ცენტრი	13	11	84.6	279,344
ა(ა)იპ "სუფთა მარნეული"	18	15	83.3	298,912
შპს კეთილმოწყობა	6	5	83.3	674,480
წალენჯიხის სკოლამდელი აღზრდის ცენტრი ა.ა.ი.პ.	52	43	82.7	744,488
სსიპ საზოგადოებრივი კოლეჯი "ახალი ტალღა"	133	109	82.0	1,456,388
ტყიბულის მუნიციპალიტეტის სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებათა გაერთიანება	22	18	81.8	467,869
აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის დასაქმების სააგენტო	16	13	81.3	726,113
მარნეულის მუნიციპალიტეტის სპორტული სკოლა	10	8	80.0	334,389

4. უცხოური კომპანიების მონაწილეობა ტენდერებში

2015-2017 წლებში საქართველოში 82 უცხოურ კომპანიასთან ტენდერების გზით სულ 247.4 მლნ ლარის ღირებულების 175 ხელშეკრულება გაფორმდა, რაც მთლიანი ტენდერების ღირებულების 4%-ს წარმოადგენს. უცხოური მიმწოდებლების ქვეყნის რეგისტრაციის მიხედვით, ყველაზე მეტი ოდენობის თანხა ტენდერების გზით თურქეთში რეგისტრირებულმა კომპანიებმა მიიღეს, ხოლო ყველაზე მცირე - ისლანდიაში (იხილეთ დიაგრამა #15 და #16).

დიაგრამა #15 ტენდერებში გამარჯვებული მსხვილი უცხოური მომწოდებლები ქვეყნების მიხედვით

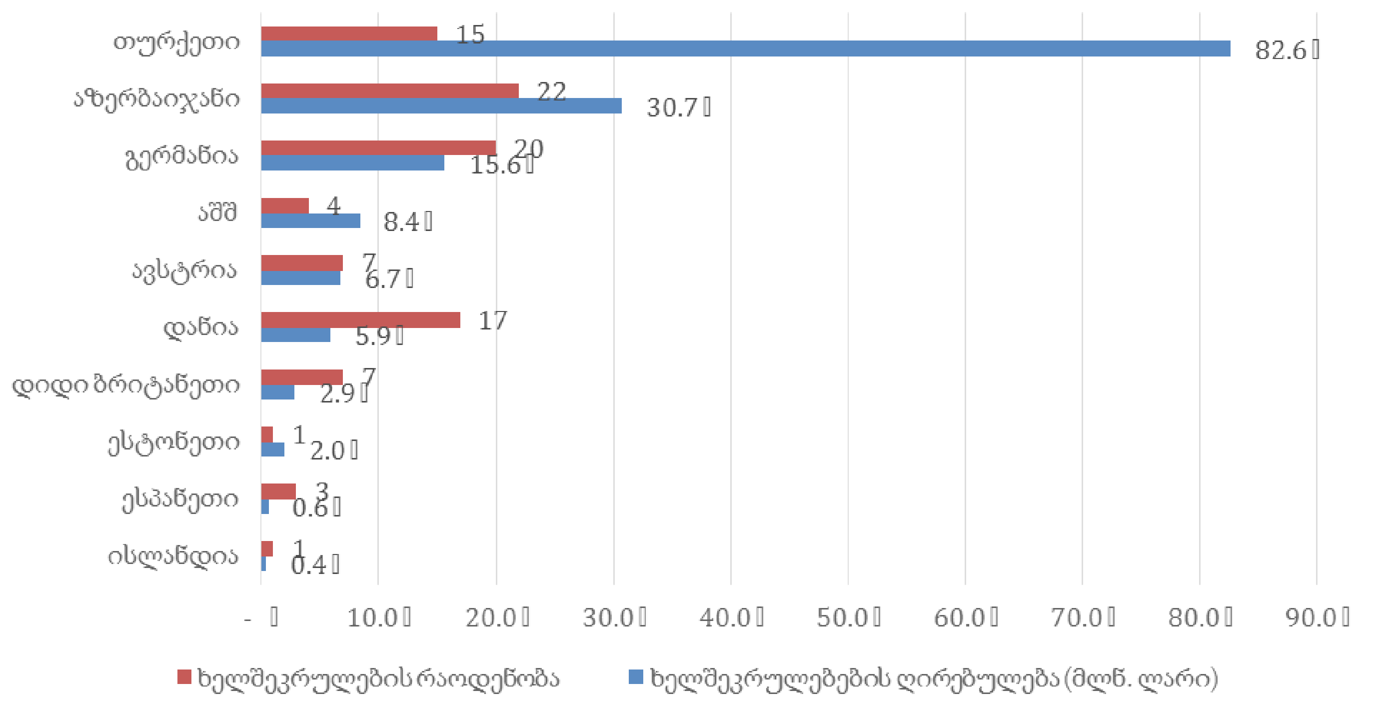

დიაგრამა #16 ყველაზე მსხვილი უცხოური მიმწოდებლები ტენდერის გზით (2015-2017 წწ.)

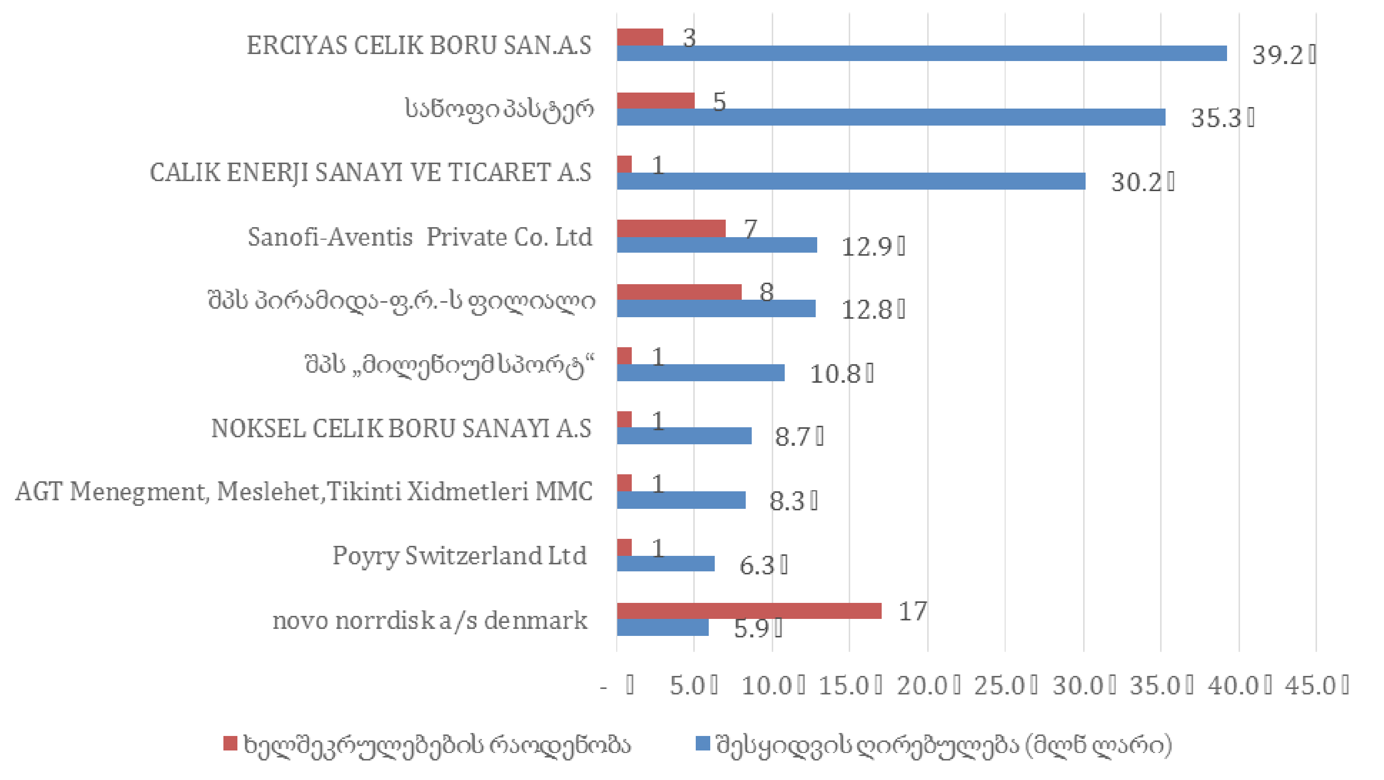

ტენდერის საშუალებით ყველაზე მსხვილი კონტრაქტები უცხოურ კომპანიასთან *საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციამ* გააფორმა (იხილეთ დიაგრამა #17)

დიაგრამა #17 ყველა მსხვილი შემსყიდველები, რომლებმაც უცხოურ კომპანიასთან დადეს ხელშეკრულება (2015-2017 წწ.)

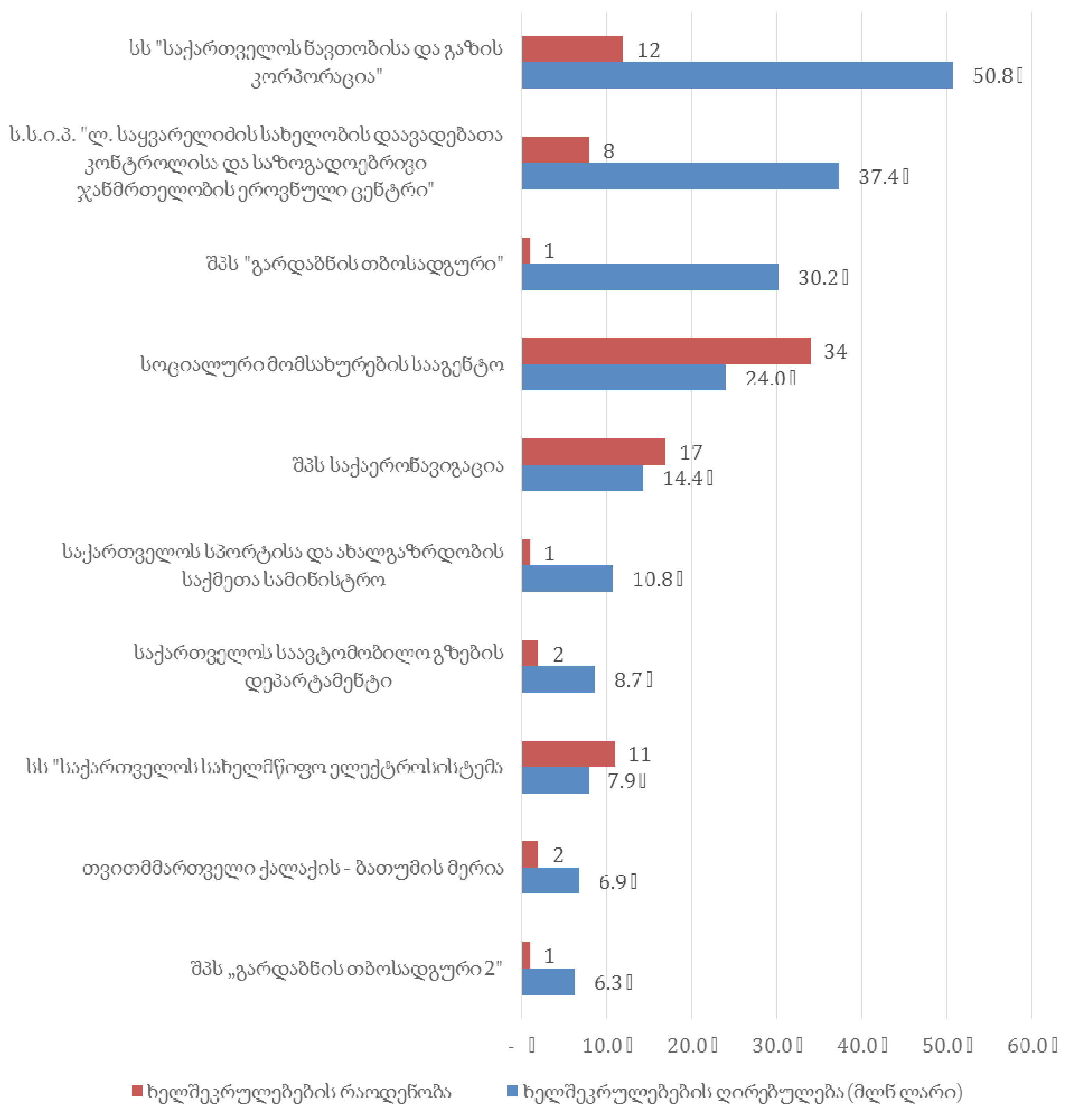

რაც შეეხება საქონლისა და მომსახურების ტიპოლოგიას, ყველაზე დიდი ღირებულების კონტრაქტები უცხოურ კომპანიებთან ფარმაცევტული პროდუქციის შესყიდვის მიზნით დაიდო (იხილეთ დიაგრამა #18)

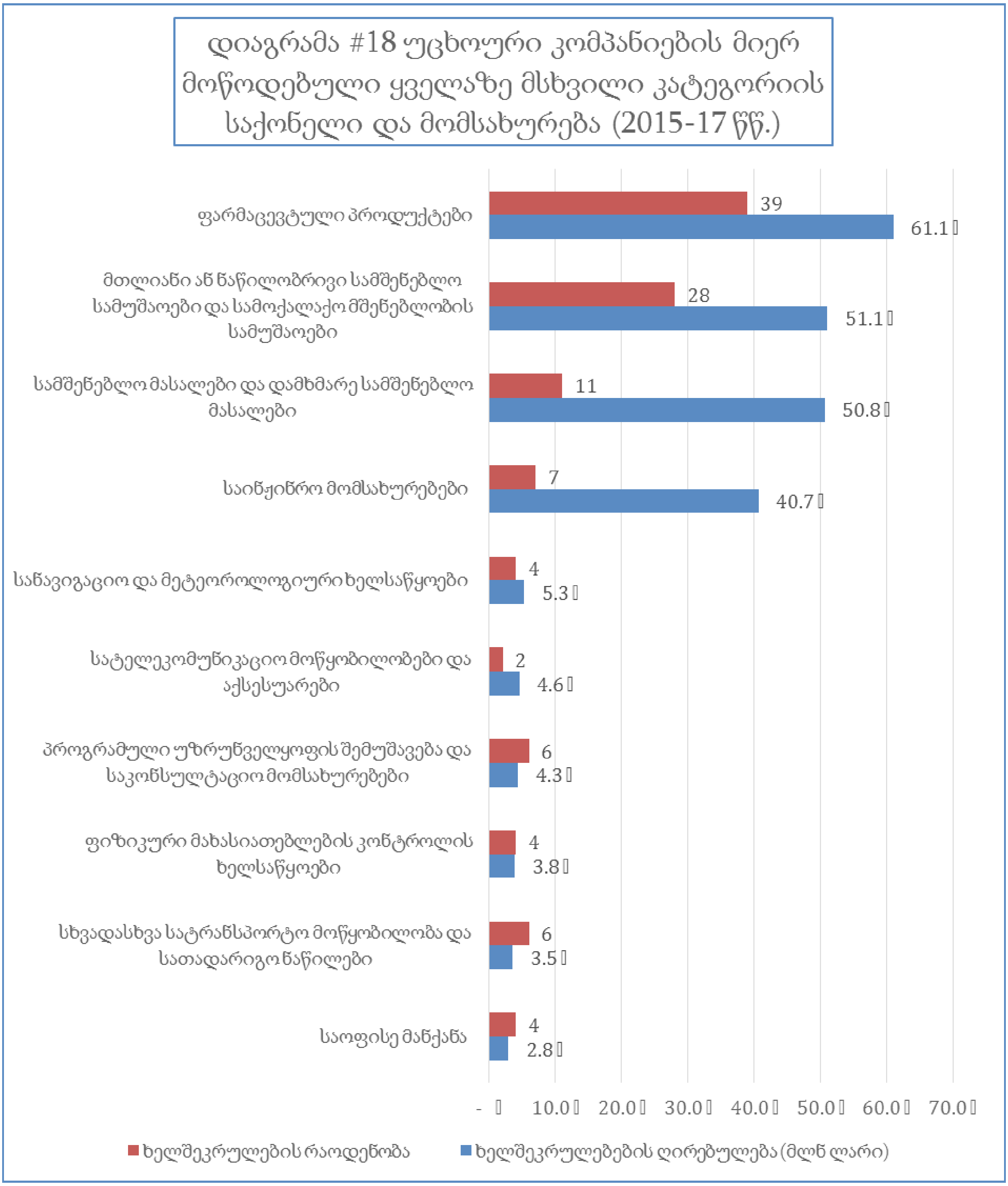

5. ახლადდაფუძნებული კომპანიების მონაწილეობა ტენდერებში

2015-2017 წლებში ტენდერების გზით 1,849 ახალ დაფუძნებულ კომპანიასთან[12] 200.3 მლნ ლარის ღირებულების 6,946 ხელშეკრულება დაიდო. მთლიანობაში ასეთ კომპანიებთან დადებული ხელშეკრულებების რაოდენობის წილი 10%-მდეა, ხოლო კონტრაქტების ღირებულებით თუ შევხედავთ, მთლიანი სატენდერო ხელშეკრულებების ღირებულების 3%-ს შეადგენს.

ცხრილში #9 წარმოდგენილია 500 000 ლარზე მეტი ღირებულების 10 ყველაზე მსხვილი ხელშეკრულება, რომელშიც ახალმა დაფუძნებულმა კომპანიებმა გაიმარჯვეს. ამავე დროს, ცხრილის ბოლო სვეტში მითითებულია ტენდერის გამოცხადების თარიღსა და კომპანიის რეგისტრაციის თარიღს შორის დღეების სხვაობა. მაგალითად, რუსთავის მუნიციპალიტეტის 735 ათასი ლარის ღირებულების ტენდერში გაიმარჯვა კომპანიამ, რომელიც ტენდერის გამოცხადებიდან 20 დღის შემდეგ დაფუძნდა.

ცხრილი #9 ახლადდაფუძნებულ კომპანიებთან დადებული ხელშეკრულებები ტენდერის გზით (2015-17 წწ.)

შემსყიდველი	ტენდერის გამოცხადების დრო	საბოლოო ღირებულება (ლ)	მიმწოდებელი	ტენდერის გამოცხადების თარიღთან ახლოს კომპანიის დაფუძნება (დღეების რაოდენობა)
თვითმმართველი ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტი	24.11.2015	735,000.00	შპს ათონი	-20.00
ქ. ბათუმის სოციალური სერვისების სააგენტო	16.11.2016	550,386.55	შპს მთის ხარისხი	-9.00
ქ. თბილისის მერია	31.12.2015	901,456.25	შპს მარკერ	-6.00
ქ. თბილისის მერია	23.08.2016	646,104.00	შპს გამწვანება - 2016	-6.00
ქ. თბილისის მერია	23.08.2016	645,912.00	შპს გამწვანება - 2016	-6.00
ქ. თბილისის მერია	23.08.2016	619,160.00	შპს გამწვანება - 2016	-6.00
საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	06.02.2015	749,703.39	შპს ბრავო მედია	23.00
თბილისის საბავშვო ბაგა-ბაღების მართვის სააგენტო	15.01.2016	505,308.78	შპს ბეიბი ფუდი	35.00
სს ,,საქართველოს რკინიგზა"	21.07.2016	931,375.50	შპს ეს2+	38.00
შპს სახელმწიფო კვებითი უზრუნველყოფა	03.12.2015	858,000.00	შპს კარნავალე	44.00

12 კვლევის მიზნებისთვის ახალ დაარსებულ კომპანიაში მოიაზრება ისეთი კომპანიები, რომელთა დაფუძნებიდან ტენდერის გამოცხადების მომენტისთვის 1 წელზე ნაკლები დრო იყო გასული.

ახალდაფუძნებულ კომპანიებთან ტენდერის გზით ყველაზე მსხვილი ხელშეკრულებების გამოფორმებით თბილისი მერია გამოირჩა, რომელსაც მოსდევს თბილისის საბავშვო ბაგა-ბარების მართვის სააგენტო (იხილეთ ცხრილი #10).

ცხრილი #10 ახლადდაფუძნებულ კომპანიებთან ყველაზე მსხვილი ხელშეკრულებების დამდები შემსყიდველები (2015-17 წწ.)

შემსყიდველი	დადებული ხელშეკრულებების ღირებულება	დადებული ხელშეკრულებების რაოდენობა
ქ. თბილისის მერია	14,627,628	131
თბილისის საბავშვო ბაგა-ბაღების მართვის სააგენტო	8,926,344	127
თბილისის სატრანსპორტო კომპანია	6,168,639	63
შპს სახელმწიფო კვებითი უზრუნველყოფა	4,269,789	33
აჭარის ა.რ. მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულება საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი	3,607,505	52
სს ,,საქართველოს რკინიგზა”	3,591,635	76
სახელმწიფო სამშენებლო კომპანია	3,346,830	59
საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განვითარების სააგენტო	3,290,736	23
შსს სპეციალური და საგანგებო ღონისძიებების ცენტრი	3,102,111	65
თბილსერვის ჯგუფი	3,014,007	55

6. პოლიტიკური პარტიების შემომწირველთა მონაწილეობა ტენდერებში

2015-2017 წლებში ტენდერებში გამარჯვებულ 80-მდე კომპანიასთან დაკავშირებულმა (მოქმედი ან ყოფილი მეწილე ან დირექტორი) 90-მდე პირმა მმართველ პარტიას დაახლოებით 3.6 მლნ ლარი შესწირა. მათი კომპანიების მიერ ტენდერების გზით დადებული 1,600-მდე ხელშეკრულების საერთო ღირებულება კი 360 მლნ ლარს გადააჭარბა (იხილეთ ცხრილი #11)**.**

განსაკუთრებით აღსანიშნავია შემდეგი შემთხვევები: **ავთანდილ ჩალაძემ** „ქართულ ოცნებას“ 30 000 ლარი შეწირა, ხოლო მისმა შპს „მამისონმა“ დაახლოებით 48 მლნ ლარის ღირებულების ტენდერი მოიგო; **დავით ჟღენტმა** მმართველ პარტიას, ასევე, 30 000 ლარი შესწირა, მისმა კომპანიამ New Road კი თითქმის 40 მლნ ლარის ტენდერში გაიმარჯვა; მთლიანობაში 50 000 ლარის შემწირველ **ნინო კიკაბიძესა** და **გიორგი მარკოიშვილთან** დაკავშირებულმა კომპანიამ „ჯეუ გრუპი“ დაახლოებით 38 მლნ ლარის ხელშეკრულება დადო, ხოლო **ზაურ ცხადაძესთან** დაკავშირებულმა „თეგეტა მოტორსმა“ - 34 მლნ ლარის ტენდერი მოიგო.

ცხრილი #11 პოლიტიკური პარტიების შემომწირველებთან დაკავშირებული კომპანიების მიერ მოგებული ტენდერები (2015-17 წწ.)

შემომწირველი /კომპანია	შეწირული თანხა	ხელშეკრულებების ღირებულება (ლ)	ხელშეკრულებების რაოდენობა
ზაური ცხადაძე	**120,000**		
თეგეტა მოტორსი		33,637,496	861
ამირან ადეიშვილი	**110,000**		
შპს პოლიმერი 1		701,077	9
გოჩა ენუქიძე	**105,000**		
შპს იბერკომპანი		118,000	1
რაფიელ სურამელაშვილი	**105,000**		
შპს NOVA GROUP		285,888	2
ნატალია შარაშიძე	**100,000**		
შპს ბალავარი		42,000	1
სიმონი გეგელაშვილი	**95,000**		
ავიასაწვავსერვისი		428,320	3
დავით კიღურაძე	**91,000**		

შპს კლიმატი		15,998	1
ირაკლი ქაფიანიძე	**90,000**		
შპს ფროფერთი მენეჯმენტ		10,720	1
თორნიკე ჩხეიძე	**80,000**		
რაპიდ ინჯინიირინგ & კონსტრაკშენ		3,440,810	7
გიორგი ჩრდილელი	**70,000**		
შპს ჯი სი ჯი		7,434	1
ივანე მაღლაკელიძე	**60,000**		
შპს ელექტრონი		257,785	1
დავით ჯაში	**60,000**		
შპს “ბეთერ ფლაი”		1,268,317	20
შპს დი დი ბი ჯორჯია		271,240	2
დავით კვერნაძე	**60,000**		
შპს ჯეო ედს		51,330	1
ლაშა კვაჭაძე	**60,000**		
სოს_ასისტანსი		15,000	1
ილია ჩხიკვიშვილი	**60,000**		
არქიკულტურა		6,640,497	18
ავთანდილ გაზდელიანი	**60,000**		
შპს ელექტრონი		257,785	1
ლევან რეხვიაშვილი	**60,000**		
შპს ჯორჯიან სერვის ნეთვორკი		14,820	3
გიორგი მანაგაძე	**60,000**		

ს.ს ალ. წულუკიძის სახ. ეროლოგიის ეროვნული ცენტრი		80,430	1
“დიამედი”		90,470	1
ირაკლი კერვალიშვილი	**60,000**		
შპს ცოტნე		93,075	2
დავით ბაინდურაშვილი	**60,000**		
შპს ბალავარი		42,000	1
ალექსანდრე ხარებავა	**60,000**		
შპს მეღვინეობა ხარება		322,500	2
ავთანდილ მაღრაძე	**60,000**		
შპს FRANCE-PLAST		286,912	9
ალექსანდრე ხეთერელი	**60,000**		
შპს ეი-ბი ემ		1,571,801	24
დავით ტაბატაძე	**60,000**		
შპს ელექტრონი		257,785	1
ოთარი კიკალიშვილი	**60,000**		
დიკა		600,268	16
ალექსანდრე ივანიშვილი	**60,000**		
შპს ტორნადო +		24,000	1
გიორგი გაბუნია	**59,000**		
შპს Construction Service		973,086	5
დავით შენგელია	**55,000**		
შპს კასა ჯი		8,410	8
გრიგოლ მიქელაძე	**55,000**		

შპს ისნის სავაჭრო ცენტრი		15,349	1
ლევან აროშიძე	**53,000**		
ბორან სოფქიმია		393,325	9
კახაბერ კაპანაძე	**52,000**		
შპს ელკო		1,625,055	7
გიორგი კილაძე	**50,000**		
შპს ვარზია		926,500	5
ნიკოლოზ ხმალაძე	**50,000**		
შპს ენერგო უზრუნველყოფის სისტემები		14,331	2
შპს ელექტრონი		257,785	1
ნიკოლოზ ნებულიშვილი	**50,000**		
შპს პოლიკორპ		2,400	2
გიორგი შენგელია	**50,000**		
შპს კასა ჯი		8,410	8
ალექსი მორჩილაძე	**50,000**		
შპს აი-სი-ი-ეს ICES		691,811	2
შპს კლიმატი		15,998	1
ზურაბ გაბინაშვილი	**50,000**		
ახალი ნათება		126,539	2
გიორგი ცინცაძე	**50,000**		
ფოტოპლაზა+		112,610	8
ზვიად თოიძე	**50,000**		
ინ-სი		6,190,062	3

ნუგზარ ხუციშვილი	**50,000**		
შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია		33,100	2
არჩილ ღოღაძე	**50,000**		
არილი		12,662,645	12
ალექსანდრე სულაბერიძე	**48,000**		
შპს კომპანია ალბატროსი		262,904	3
დავით ძებნიაური	**40,000**		
შპს ბალავარი		42,000	1
ივანე ნიკოლაიშვილი	**40,000**		
ფუდსერვისი		546,475	1
გელა ძიძიკაშვილი	**40,000**		
ჯბატ GBA		19,375	1
ვაჟა უსანეთაშვილი	**38,000**		
შპს არსაკიძე-2000		12,891,522	34
ლევან გოგსაძე	**37,950**		
ჯი-თი გრუპ		18,810,578	38
გია ანდღულაძე	**37,000**		
შპს არტპალასი		17,348	5
ბექა კიკალეიშვილი	**30,000**		
შპს იბერკომპანი		118,000	1
რაგული რაზმაძე	**30,000**		
პროექტმშენკომპანი		2,543,668	9
როინი ლუტიძე	**30,000**		

მადლი		1,449,017	12
დავით პაიჭაძე	**30,000**		
სახარია		7,986,320	9
სამშენებლო კომპანია იერუ		46,301	1
მალხაზ კაპანაძე	**30,000**		
აი-თი-ჯი		750,669	7
როსტომ კობახიძე	**30,000**		
შპს მეტეხარა		22,040	1
დავით ჟღენტი	**30,000**		
შპს New Road		39,730,318	25
ავთანდილი ჩალაძე	**30,000**		
მამისონი		48,336,144	27
გია მუჯირი	**30,000**		
შპს დუსან ჯორჯია		352,166	1
ლევანი ჩიკვაიძე	**27,900**		
შპს “საქართველოს ფოსტა”		74,668	3
ლუხუმ ქართლოსიშვილი	**25,000**		
შპს ერ ტე დე		5,375,473	11
გიორგი მარკოიშვილი	**25,000**		
ჯეუ გრუპი		35,800,984	23
ნუგზარ არსენიშვილი	**25,000**		
შპს ტექინჟინერინგ ჯგუფი		279,403	15
ნინო კიკაბიძე	**25,000**		
ჯეუ გრუპი		35,800,984	23

7. წარუმატებელი ტენდერები

2015-2017 წლებში გამოცხადებული ტენდერების 71%-ში ხელშეკრულება დაიდო, 20% არ შედგა, 9%-ს კი სხვა სტატუსი მიენიჭა. არშემდგარი ტენდერების მხრივ განსაკუთრებით პრობლემური იყო რიგი შემსყიდველებისა, რომლებმაც გამოცხადებული ტენდერების 60 პროცენტზე მეტ შემთხვევაში ხელშეკრულების დადება ვერ შეძლეს (იხილეთ ცხრილი #12). განსაკუთრებით აღსანიშნავია *ახალგორის მუნიციპალიტეტის სერვის-ცენტრი* და გარემოსდაცვითი მონიტორინგისა და *ბიომრავალფეროვნების დაცვის კავკასიის რეგიონული კონვენციური სამსახური*. ამ ორმა უწყებამ ვერც ერთი გამოცხადებული ტენდერი ვერ დაასრულეს გაფორმებული ხელშეკრულებით.

ცხრილი #12 არშემდგარი ტენდერების მაღალი წილით გამორჩეული შემსყიდველები (2015-17 წწ.)

შემსყიდველი	დადებული ხელშეკრულების წილი (%)	გამოცხადებული ტენდერების რაოდენობა	დადებული ხელშეკრულების რაოდენობა	ტენდერების სავარაუდო ღირებულება
ახალგორის მუნიციპალიტეტის სერვის-ცენტრი	0	25	0	119,304
გარემოსდაცვითი მონიტორინგისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის კავკასიის რეგიონალური კონვენციური სამსახური	0	17	0	179,650
სსიპ საზოგადოებრივი კოლეჯი ,,სპექტრი”	3	29	1	338,019
შპს სასტუმრო ანაკლია	22	100	22	805,645
დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის შ.პ.ს.„სერვისი-2007“	24	38	9	1,221,611
შპს დელტა ინტერნეიშენალ	25	12	3	70,083
ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის სააღმზრდელო საგანმანათლებლო სკოლამდელი დაწესებულებათა ცენტრი	26	19	5	100,875
შპს ენერგომშენკონსტუქცია XXI	29	14	4	148,151

შ.პ.ს ,,ხობის დასუფთავება და განათება"	29	55	16	464,998
ააიპ დმანისის სათნოების სახლი	30	30	9	166,919
შპს ,,კასპის კეთილმოწყობა"	30	50	15	745,480
ხარაგაულდასუფთავება	31	13	4	25,769
ზუგდიდის მუნიციპალური ტრანსპორტი	36	28	10	882,170
ვანის კომუნალური გაერთიანება	38	21	8	249,249
შ.პ.ს."სამშენებლო კომპანია-მშენებელი 2011"	39	204	80	2,678,327
ა(ა)იპ დუშეთის მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის სამსახური	40	43	17	377,191
კომუნალური-1	40	35	14	515,726
შპს ,,ამბროლაურის სერვის ცენტრი"	40	**42**	17	318,777
თანამედროვე ხელოვნების სივრცე	41	**17**	7	78,291
შ.პ.ს. ,,მარნეული სოფწყალი"	42	**26**	11	676,179
მესტია დასუფთავება	43	**14**	6	213,400
თიანეთის მუნიციპალიტეტის საბავშვო ბაგა-ბაღების გაერთიანება	43	**37**	16	459,010

2015-2017 წლებში ტენდერის გზით დადებული ხელშეკრულებებიდან 1,136 არ შესრულდა, რომელთა საერთო ღირებულებამ 66 მლნ ლარი შეადგინა, ეს კი ტენდერების მთლიანი ღირებულების 1%-ია. ყველაზე მსხვილი შეუსრულებელი ხელშეკრულებები და ამ მხრივ გამორჩეული უწყებები იხილეთ ცხრილებში #13 და #14.

ცხრილი #13 ტენდერის გზით დადებული ყველაზე მსხვილი შეუსრულებელი ხელშეკრულებები

მიმწოდებელი	ხელშეკრულების ღირებულება (ლ)	შეუსრულებელი ხელშეკრულებების რაოდენობა
შპს რაიჯო დიშ თიჯარეთ პლასტიკ ჩელიქ მაქინა ნაქლიათ ინშაათ თერჯუმე ითჰალათ იჰრაჯათ სანაი თიჯარეთის ფილიალი საქართველოში	20,673,397	2
შპს არენა მშენი	12,000,000	2
კონვენტ ჯორჯია	11,520,443	6
შპს ენერგოსექტორმშენი	5,330,000	1
FIN-ESTATE	5,038,900	1
პრიზმა	4,991,551	2
შპს მათემოტორსი	4,629,746	2
შპს გრანდი	4,240,576	3
შპს სოფტ-რეიტინგ კონსალტ საქართველო	4,155,513	1
წყალ გათბობის სამონტაჟო ფირმის საქართველოს ფილიალი	3,311,000	2
შ.პ.ს. მარგი	3,142,122	3
ზიმო	2,767,996	2
შპს ხურო	2,500,000	1
შპს ბელა	2,482,208	13
შპს ენ ენდ ერ გრუპ	2,207,720	11

ცხრილი #14 შემსყიდველები, რომლებსაც ტენდერის გზით ყველაზე დიდი ღირებულების შეუსრულებელი ხელშეკრულებები ჰქონდათ		
შემსყიდველი	**ხელშეკრულების ღირებულება (ლ)**	**შეუსრულებელი ხელშეკრულებების რაოდენობა**
საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი	27,698,869.00	7
ქ. თბილისის მერია	16,239,991.00	26
თვითმმართველი ქალაქის - ბათუმის მერია	10,637,736.00	10
საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განვითარების სააგენტო	10,372,161.00	33
საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	8,693,867.00	18
სს ,,საქართველოს რკინიგზა”	7,160,824.00	23
შპს საქართველოს მელიორაცია	4,831,752.00	6
იუსტიციის სახლი	4,460,729.00	7
თბილისის საბავშვო ბაგა-ბაღების მართვის სააგენტო	4,339,511.00	33
ქობულეთის მუნიციპალიტეტი	4,300,117.00	8
შპს საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანია	4,105,736.00	4
ცაგერის მუნიციპალიტეტი	3,371,488.00	3
მესტიის მუნიციპალიტეტის გამგეობა	2,905,120.00	4

VI. დასკვნა და რეკომენდაციები

2015 წლის 1 იანვრიდან 2017 წლის 30 ივნისამდე განხორციელებული სახელმწიფო შესყიდვების შესწავლამ აჩვენა, რომ სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობაში ბევრი პროგრესული ცვლილება შევიდა, რასაც შეუძლია სისტემაში არსებული მნიშვნელოვანი პრობლემები მოაგვაროს. კერძოდ, აღსანიშნავია:

- შემყიდველი ორგანიზაციების მიერ გამარტივებული შესყიდვის წინასწარი შეთანხმების ვალდებულების შემოღება;
- ახალი ტიპის ორეტაპიანი ტენდერების შემოღება;
- გამარტივებული ელექტრონული ტენდერების გაუქმება.

მიუხედავად ამისა, გასათვალისწინებელი რჩება რიგი რეკომენდაციებისა:

- გამარტივებული შესყიდვის უფლების ბოროტად გამოყენების პრევენციისთვის, ძალიან მნიშვნელოვანია სახელმწიფო შესყიდვების კანონმდებლობაში ფორს-მაჟორის ცნების შემოტანა;
- ასევე, აუცილებელია, რეგულაცია ითვალისწინებდეს სანქციებს იმ შემთხვევებისთვის, როდესაც შემსყიდველი პოსტ ფაქტუმ ვერ დაასაბუთებს გადაუდებელ აუცილებლობას;
- იმ შემთხვევაში, როდესაც საქონლის, მომსახურების, სამუშაოს მიმწოდებელი სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული კომპანიაა, აუცილებელია, დასაბუთება მოიცავდეს იმის ახსნას თუ რატომ იქნა შერჩეული სახელმწიფო და არა კერძო კომპანია, რასაც ახალი რეგულაცია არ ითვალისწინებს.

რაც შეეხება ახალი ტიპის ორეტაპიან ტენდერებს, მათი შემდგომი დახვეწისთვის საჭიროა, მათ დაახლოება კარგ ევროპულ პრაქტიკასთან და შესაბამისი კიბერუსაფრთხოების უზრუნველყოფა.

საანგარიშო პერიოდში მთლიან შესყიდვებში გამარტივებული შესყიდვების წილის ზრდის ტენდენცია დაფიქსირდა, რაც უარყოფითად უნდა შეფასდეს, სამომავლოდ საჭიროა ამ მაჩვენებლის კლება, რათა სახელმწიფო სახსრების უფრო ეფექტიანად გამოყენების შესაძლებლობა გაჩნდეს.

გამარტივებულ შესყიდვებსა და ტენდერებში განსაკუთრებით საყურადღებო იყო კორუფციის მაღალ რისკებთან დაკავშირებული შემთხვევები, კერძოდ, ხშირად ფორმდებოდა მსხვილი კონტრაქტები ახლადდაფუძნებულ კომპანიებთან, ასევე, პოლიტიკურ პარტიებთან დაკავშირებული ბიზნეს ორგანიზაციებთან. ამ რისკების შესამცირებლად საჭიროა, მსგავს შემთხვევებზე დაიწყონ გამოძიება სახელმწიფოს მაკონტროლებელმა და საგამოძიებო უწყებებმა, რათა კორუფციის პრევენცია მოხდეს.

შესაბამისად,სახელმწიფოშესყიდვებისსააგენტომდასხვაზედამხედველობისგანმახორციელებელმა დაწესებულებებმა უნდა გაითვალისწინონ ანგარიშში წარმოჩენილი პრობლემური ტენდენციები და მიიღოს ზომები მათ საპასუხოდ. მათ შორის:

- სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ უნდა შეისწავლოს ის შემსყიდველები, რომლებიც

არშემდგარი (ჩაშლილი) ტენდერების მაღალი წილით გამოირჩევნიან, დაადგინოს ამ პრობლემის გამომწვევი მიზეზები (რაც შეიძლება იყოს არასწორი დაგეგმვა, მიმწოდებლების სიმცირე და ა.შ.) და ინფორმაციის გავრცელების, ტრენინგების თუ სხვა საშუალებებით გადადგას საპასუხო ნაბიჯები;

- სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ, ასევე, უნდა შეისწავლოს ის შემსყიდველები, რომელთა მიერ გამოცხადებული ტენდერები გამოირჩევა დაბალი კონკურენციით, დაადგინოს არსებული პრობლემის გამომწვევი მიზეზები (რაც შეიძლება იყოს კონკრეტულ რეგიონში მიმწოდებელთა სიმცირე, არასწორი დაგეგმვა, ტენდერის პირობების კონკრეტულ მიმწოდებელზე მორგება თუ სხვა) და მათთან ერთად მიიღოს შესაბამისი ზომები;

- გარდა ამისა, სააგენტო უნდა დაინტერესდეს იმ საჯარო უწყებებით, რომლებსაც ტენდერით არც ერთხელ არ უსარგებლიათ, ან გამარტივებული შესყიდვების განსაკუთრებით მაღალი წილით გამოირჩევიან და გადადგას ქმედითი ნაბიჯები მათ მიერ განხორციელებულ შესყიდვებში კონკურენციის ასამაღლებლად;

- სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ყველა შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ განხორციელებული გამარტივებული შესყიდვების სრულად და დროულად ხელმისაწვდომობა სახელმწიფო შესყიდვების ელექტრონული სისტემის მეშვეობით.

* ანგარიშში გამოკვეთილი პრობლემებიდან განსაკუთრებით შემაშფოთებელია ის შემსყიდველები, მათ შორის, ძალოვანი უწყებები, რომელთა გამარტივებული შესყიდვის კონტრაქტები არ იძებნება სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ელექტრონულ პორტალზე. შესაბამისად, ფართო საზოგადოებისთვის საჯაროდ ხელმიუწვდომელია მათ მიერ განხორციელებულ შესყიდვებზე ინფორმაცია. ეს, ერთი მხრივ, ზღუდავს სამოქალაქო ზედამხედველობის განხორციელების შესაძლებლობას და ამცირებს ამ უწყებების ანგარიშვალდებულებას, მეორე მხრივ კი ასუსტებს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსა და შესყიდვების სისტემის მიმართ ნდობას.